

Załącznik do Uchwały Nr 14/271/2015
Rady Powiatu w Pultusku
z dnia 12 lutego 2015 r.

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE PUŁTUSKIM
NA LATA 2015 - 2022**

Pultusk, styczeń 2015

Spis treści

I. WSTĘP	3
I.1. Podstawy prawne tworzenia programu	4
I.2. Konsultacje społeczne	5
I.3. Wartości i definicje	7
II. DIAGNOZA PROBLEMÓW DOTYCZĄCYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	8
II.1. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Pułuskim	8
II.2. System szkolnictwa obejmujący osoby z niepełnosprawnością	17
II.3. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych	24
II.4. Rehabilitacja zawodowa	27
II.5. Rehabilitacja społeczna	32
II.6. Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych	39
II.7. Służba zdrowia na terenie Powiatu Pułuskiego	48
II.8. Organizacje pozarządowe	50
II.9. Analiza danych zawartych w ankiecie dotyczącej osób niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim	51
III. ANALIZA SWOT	53
III.1. Problemy społeczne osób niepełnosprawnych	54
IV. CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE I ZADANIA STRATEGICZNE	56
IV.1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	56
V. PRIORYTETOWE ZADANIA STRATEGICZNE	59
V.1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	59
V.2. Tabele monitoringu	60
VI. FINANSOWANIE POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PUŁUSKIM NA LATA 2015-2022	62
VII. ZAKOŃCZENIE	63
Spis tabel:	64
Spis wykresów:	65
Spis rysunków:	65

I. WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim na lata 2015-2022 jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej i społecznej kierowanej do osób niepełnosprawnych. Działania ujęte w programie umożliwią realizację celów szczegółowych określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułuskim na lata 2015 – 2022. Jednocześnie opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest wykonaniem delegacji zawartej w art. 35a ust.1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Celem nadrzędnym programu jest ukierunkowanie i skoordynowanie działań w ramach polityki socjalnej realizowanej przez Powiat Pułuski.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, za niepełnosprawną uważa się osobę trwale lub okresowo niezdolną do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W związku z powyższym osoby niepełnosprawne i ich rodziny wymagają różnych form wsparcia i opieki a także szczególnego zainteresowania. Osoby niepełnosprawne napotykają w swoim życiu na różne bariery: architektoniczne, społeczne i psychologiczne. Podejmowane działania, przede wszystkim takie jak usuwanie barier społecznych i psychicznych, przyczyniają się do wzmacniania postaw mających na celu prowadzenie samodzielnego życia. Tworzenie warunków, które prowadzą do zwiększenia integracji ze środowiskiem lokalnym, zaowocować ma poszerzeniem życiowej samodzielności osób niepełnosprawnych, jak również ich rodzin. Osoby niepełnosprawne nie tylko zmagają się z ograniczeniami spowodowanymi niepełnosprawnością, ale także muszą przełamywać negatywne stereotypy w społecznym odbiorze. Dotyczy to także rodzin osób niepełnosprawnych. Pokonywanie skutków niepełnosprawności może przyczynić się do osiągnięcia optymalnego poziomu życia przez osoby niepełnosprawne. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności Powiatu Pułuskiego. Wszelkie przedsięwzięcia służące rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych są nieodzownym czynnikiem w poprawie warunków ich życia. Oddziaływanie powinno być kierowane zarówno do osób niepełnosprawnych jak i ich rodzin poprzez zapobieganie izolacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Osiągnąć to można poprzez tworzenie warunków do integracji osób niepełnosprawnych z najbliższym otoczeniem społecznym, przeciwdziałanie izolacji rodzin z osobą niepełnosprawną oraz przygotowanie osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia.

Niniejszy dokument został opracowany przez Zespół powołany przez Starostę Pułtuskiego zarządzeniem nr 26/2014 z dnia 11 sierpnia 2014r. Dokument ten zawiera diagnozę sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do 2022 roku. Diagnoza ta skonstruowana jest na podstawie aktualnych problemów społecznych, natomiast najważniejsze kwestie społeczne zostały zweryfikowane na podstawie analizy SWOT, tj. posegregowaniu informacji o danej sprawie na cztery grupy: mocne strony, słabe strony, szanse oraz zagrożenia. Program kończy informacja dotycząca obszarów oraz celów strategicznych i kierunków działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych w poszczególnych obszarach problemowych.

Założenia programu wyznaczają pewne kierunki działań, ale nie stanowią zamkniętego dokumentu. Są podstawą do stałego weryfikowania założeń i celów oraz wprowadzania zmian i dostosowywania tych zapisów do pojawiających się problemów osób niepełnosprawnych w naszym powiecie.

I.1. Podstawy prawne tworzenia programu

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest spójny z dokumentami i programami tj.:

- 1) Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 3 maja 2008 r.
- 2) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- 3) Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030
- 4) Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
- 5) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 roku,
- 6) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013r., poz. 595, z późn. zm.)
- 7) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.)
- 8) Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r., poz. 182, z późn. zm.)
- 9) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013r. poz. 674, z późn. zm.)

oraz z programami opracowanymi na szczeblu lokalnym: Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pułtuskiego na lata 2015-2022.

Celem Programu jest stworzenie warunków zapewniających osobom z niepełnosprawnością oraz ich rodzinom pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Działania Programu mają charakter interdyscyplinarny, dotyczą wszystkich dziedzin życia, w związku z tym ich realizacja będzie wymagała ścisłej współpracy samorządu, jednostek organizacyjnych miasta, organizacji pozarządowych oraz innych partnerów społecznych zajmujących się problematyką osób z niepełnosprawnością.

1.2. Konsultacje społeczne

W procesie przygotowania „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim na lata 2015-2022” szczególnie ważne były konsultacje społeczne. W konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele gmin i powiatu, środowiska osób niepełnosprawnych oraz instytucji i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu powiatu pułuskiego. Dodatkowo stworzono ankiety skierowane do mieszkańców Powiatu Pułuskiego, których weryfikacja pomogła określić najbardziej powszechne i istotne problemy społeczne, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne.

Koordinację prac związanych z przygotowaniem projektu programu prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku. Konsultacje społeczne miały charakter spotkań roboczych i stanowiły ważny etap procesu przygotowania projektu programu. Ich uczestnicy wskazywali na najważniejsze problemy dotyczące osoby niepełnosprawne, a także wypracowali propozycje celów, przedsięwzięć i zadań programu, służących poprawie sytuacji osób niepełnosprawnych.

Konsultacje społeczne odbywały się w etapach:

Pierwszy etap:

- obejmował prezentację diagnozy sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie pułuskim i najważniejszych przesłanek do jego opracowania oraz wspólne wypracowanie celu strategicznego oraz celów operacyjnych Programu.

Drugi etap:

- obejmował konsultacje projektu „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim na lata 2014 - 2022”.

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim” został opracowany przez Zespół powołany przez Starostę Pułuskiego zarządzeniem nr 26/2014 z dnia 11 sierpnia 2014 r. w składzie:

1) Beata Józwiak – przewodnicząca - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku,

- 2) Justyna Szczepanik – sekretarz zespołu - Inspektor w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk,
- 3) Anna Frejlich – Przewodnicząca Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
- 4) Beata Sekutowicz – starszy referent w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk,
- 5) Róża Krasucka – p.o. Kierownika Przychodni Rejonowej w Pułtusk,
- 6) Anna Wiśniewska – Wiceprezes Stowarzyszenia „Amazonek” w Pułtusk,
- 7) Katarzyna Jankowska – Dyrektor Wydziału Edukacji, Zdrowia, Kultury i Sportu w Starostwie Powiatowym w Pułtusk,
- 8) Aldona Iniarska – Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkoła – Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtusk,
- 9) Wioletta Zawadzka – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Winnicy,
- 10) Agnieszka Piekarska - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy.
- 11) Maria Ochmańska – specjalista pracy socjalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusk,
- 12) Małgorzata Śliwka – starsza pielęgniarka w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zatorach,
- 13) Agnieszka Kanigowska – starszy pracownik socjalny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gzach,
- 14) Tomasz Kolakowski – starszy pracownik socjalny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrytem,
- 15) Wioletta Nasarzewska - pracownik socjalny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerczach,
- 16) Monika Ciosek – pośrednik pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusk,
- 17) Zbigniew Ostrowski – pracownik socjalny w Środowiskowym Domu Samopomocy w Pułtusk,
- 18) Anna Popowicz – Kierownik Działu Opiekuńczo – Terapeutycznego w Domu Pomocy Społecznej w Oldakach,
- 19) Wiesława Mroczkowska – pracownik socjalny w Domu Pomocy Społecznej w Obrytem,
- 20) Agata Drzazgowska – Raheb - psycholog w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusk.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk składa serdeczne podziękowania jednostkom, których dane liczbowe i przekazane materiały umożliwiły opracowanie niniejszego programu.

Badania zostały przeprowadzone od miesiąca sierpnia 2014r. do miesiąca września 2014r. – trwały 1 miesiąc. z czego opracowanie i weryfikacja posiadanych informacji dała obraz pełnej analizy problemów osób niepełnosprawnych. Weryfikacji poddano dane statystyczne z poszczególnych jednostek oraz 100 ankiet wypełnionych przez mieszkańców Powiatu Pułtuskiego.

I.3. Wartości i definicje

Niepełnosprawność - „Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych” określa, że osoby z niepełnosprawnościami to osoby, które mają: długotrwałe uszkodzenia fizyczne, umysłowe, intelektualne lub dotyczące zmysłów, które mogą, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać tym osobom pełne i skuteczne uczestnictwo w społeczeństwie. Konsekwencją takiego ujęcia niepełnosprawności jest podejście określające, że to nie człowieka trzeba dostosowywać do społeczeństwa, lecz należy tak planować środowisko i społeczeństwo, aby wszyscy obywatele mieli równe szanse.

Osoba niepełnosprawna w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych to osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekki, umiarkowany, znaczny).
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów,
- o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

Stopnie niepełnosprawności:

- znaczny stopień niepełnosprawności – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- umiarkowany stopień niepełnosprawności – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
- lekki stopień niepełnosprawności – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach

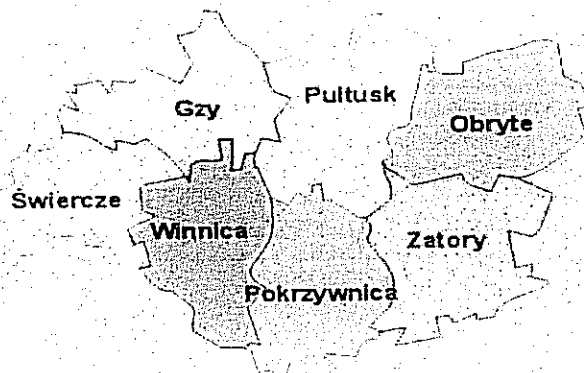
zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW DOTYCZĄCYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

II.1. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Pultuskim

Powiat Pultuski położony jest w centralno-północnej części województwa mazowieckiego. Zajmuje obszar 829 km², co stanowi 2,33% całkowitej powierzchni województwa. Powiat obejmuje swoim zasięgiem miasto i gminę Pultusk oraz gminy: Gzy, Świercze, Winnica, Zatory, Pokrzywnica i Obryte.

Rys. nr 1. Mapa Powiatu Pultuskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Według danych GUS na dzień 31.12.2012r. w powiecie pultuskim zamieszkuje około 52 tys. osób, z czego 13% ogółu mieszkańców to osoby niepełnosprawne.

Orzecznictwo w naszym kraju realizowane jest w ramach trzech systemów, tj.:

- 1) orzecznictwa branżowego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, orzecznictwo resortowe, gdzie określa się całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy),
- 2) orzecznika ZUS, określającego zdolność do pracy orzekanego (całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, całkowita niezdolność do pracy, częściowa niezdolność do pracy),
- 3) orzecznictwa w powiatowych zespołach ds. orzekania o niepełnosprawności, które określają stopień naruszenia sprawności organizmu orzekanego (stopień znaczny, umiarkowany, lekki).

W efekcie o niepełnosprawności orzeka się w niezależnych od siebie instytucjach, które nie współpracują ze sobą z uwagi na brak rozwiązań systemowych.

Niepełnosprawność według orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania
o Niepełnosprawności

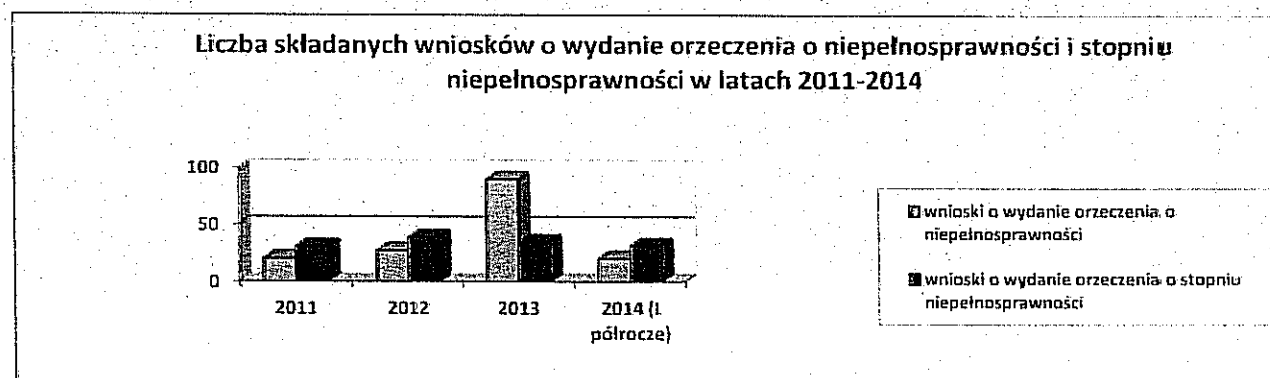
Zespół ustala trzy stopnie niepełnosprawności – znaczny, umiarkowany oraz lekki, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością.

Tabela nr 1. Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014

Lata	Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności	Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
2011	114	846
2012	142	895
2013	126	909
2014 (I półrocze)	70	442

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Puławsku.

Tabelaryczny rozkład liczby składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014, ilustruje poniższy wykres nr 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Puławsku

Analizując dane zawarte powyżej należy stwierdzić, iż liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2011-2014 miała tendencję wzrostową. Natomiast liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności była najwyższa w roku 2012 i wynosiła 142 wnioski.

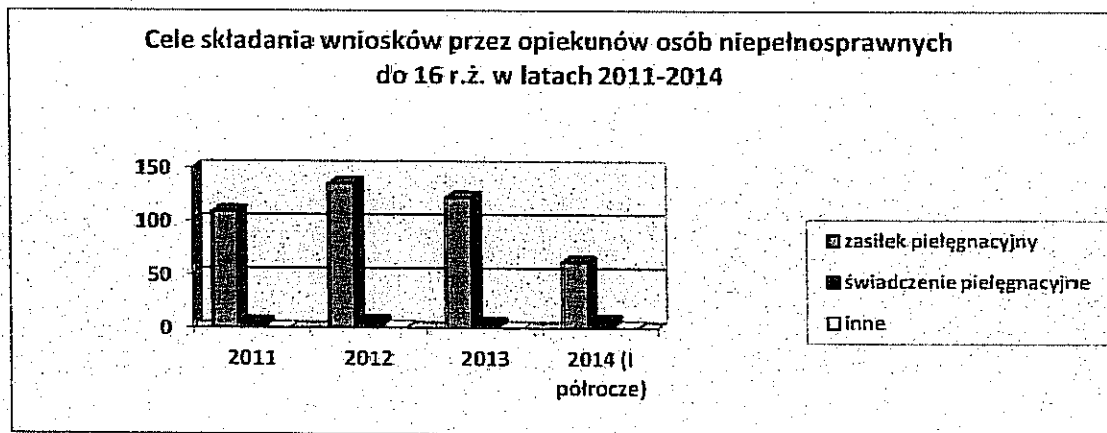
Kolejne tabele przedstawiają cele, dla których osoby składały wnioski o wydanie orzeczenia w latach 2011-2014.

Tabela nr 2. Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2011-2014

Cele składania wniosków	2011	2012	2013	2014
Zasilek pielęgnacyjny	109	135	122	62
Świadczenie pielęgnacyjne	5	6	4	7
Inne	0	1	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

Tabelaryczny rozkład celów składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2011-2014, ilustruje poniższy wykres nr 2.

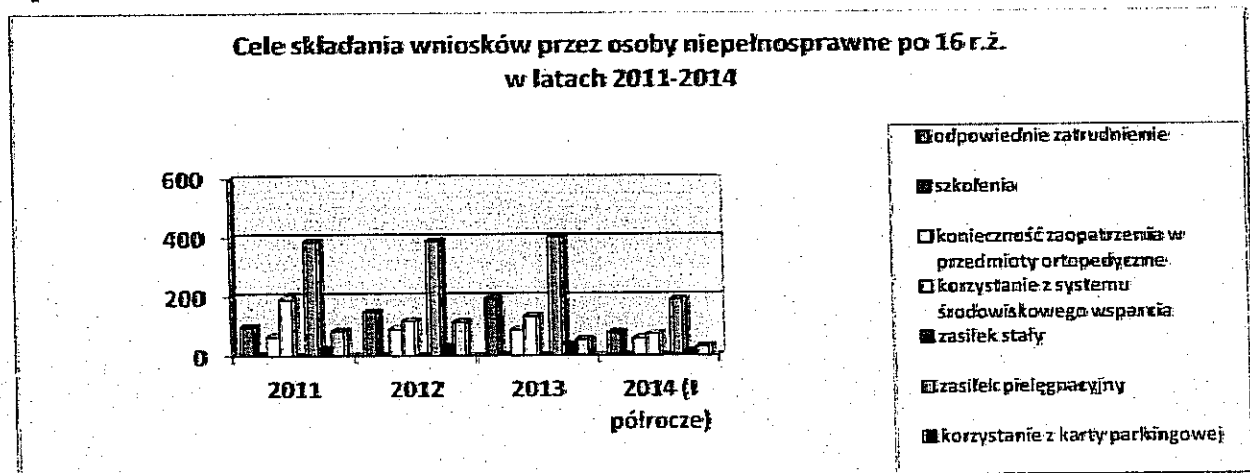

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

Tabela nr 3. Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r.ż. w latach 2011-2014:

Cele składania wniosków:	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Odpowiednie zatrudnienie	98	148	193	78
Szkolenie	1	1	4	1
Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	1	7	1	0
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	64	90	87	58
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia	190	116	132	72
Zasilek stały	0	0	0	0
Zasilek pielęgnacyjny	386	388	402	189
Korzystanie z karty parkingowej	23	31	36	13
Inne	83	114	54	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Zaprezentowany wykres jednoznacznie wskazuje, iż najistotniejszym celem, dla którego osoby zainteresowane składały wnioski zarówno o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności jak i orzeczenia o stopniu niepełnosprawności było uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego.

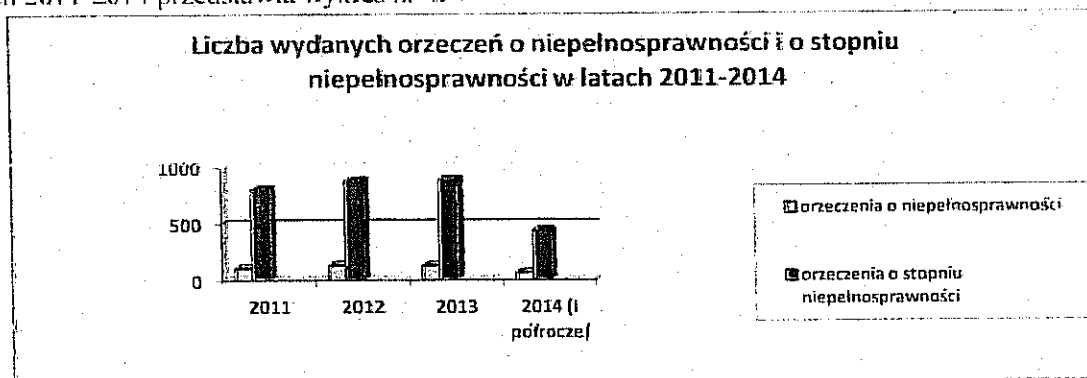
Poniżej przedstawione zostało zestawienie dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności jak też liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych oraz orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2014.

Tabela nr 4. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014

Lata	Liczba orzeczeń o niepełnosprawności	Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności
2011	108	807
2012	135	878
2013	132	890
2014 (I półrocze)	67	441

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Graficzny rozkład liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014 przedstawia wykres nr 4.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

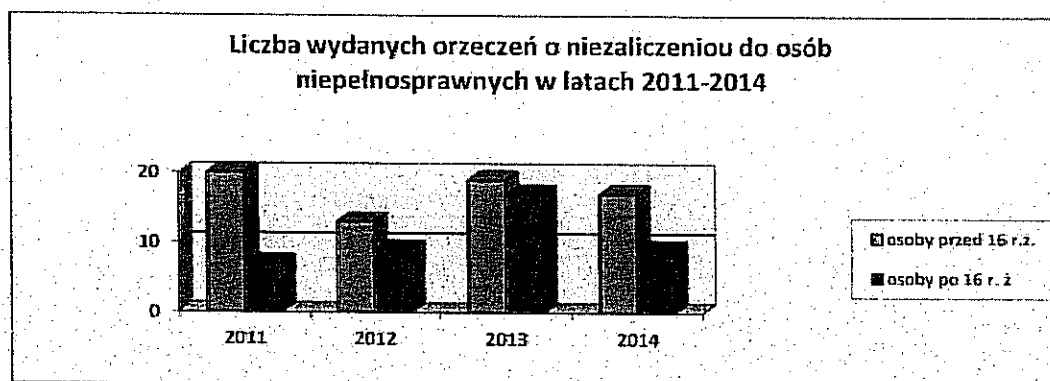
Należy zauważyć iż orzeczenia wydane dla osób dorosłych ponad 5-krotnie przewyższają liczbę wydanych orzeczeń dla dzieci i młodzieży do 16 roku życia.

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014

Lata	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia
2011	20	7
2012	13	9
2013	19	17
2014 (I półrocze)	17	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułsku

Tabelaryczny rozkład liczby wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014, ilustruje poniższy wykres nr 5.

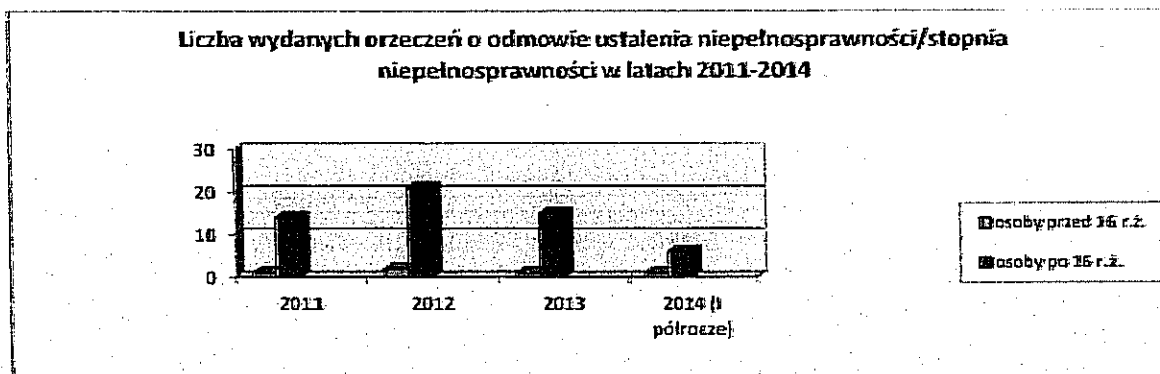
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułsku

Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2014

Lata	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia
2011	1	14
2012	2	21
2013	1	15
2014 (I półrocze)	1	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułsku

Tabelaryczny rozkład liczby wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2014, ilustruje poniższy wykres nr 6.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Analizując powyższe tabele nr 51, 52 i 53 stwierdza się, iż ilość wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2013 miała tendencję wzrostową. Natomiast ilość orzeczeń o niepełnosprawności uległa wzrostowi w 2012r. aby nieznacznie zmaleć w 2013r. Większą ilość orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014 przyznano osobom przed 16 rokiem życia. Jednak, jeśli chodzi o ilość orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności bądź stopnia niepełnosprawności, to większa część takich orzeczeń została wydana osobom po 16 roku życia. Można przypuszczać, iż orzeczenia te zostały wydane ze względu na niewystarczającą ilość dokumentacji medycznej bądź niezakwalifikowanie orzekanego do wyższego stopnia niepełnosprawności niż ten który już posiadał.

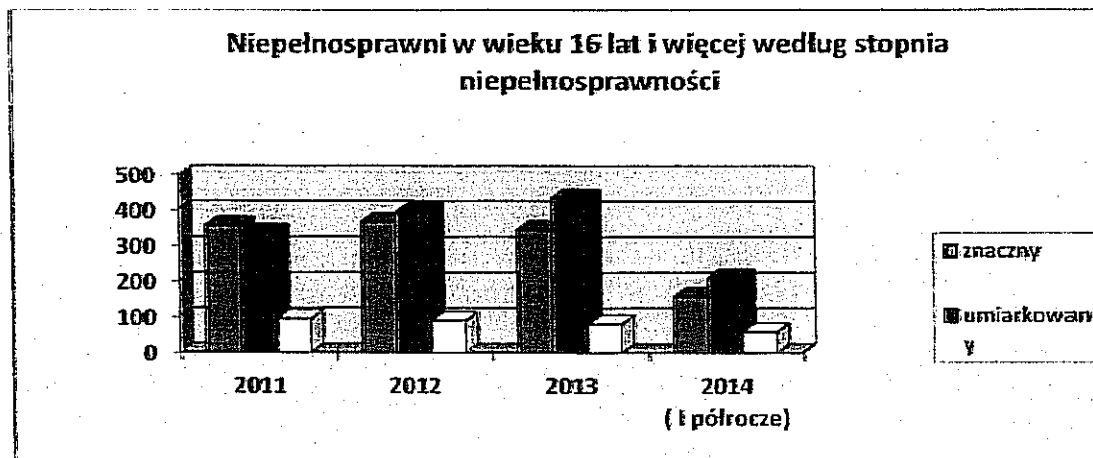
Kolejna tabela przedstawia liczbę wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności na przestrzeni lat 2011-2014.

Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2014

Lata	Stopień znaczny	Stopień umiarkowany	Stopień lekki
2011	356	336	94
2012	336	393	89
2013	344	434	80
2014 (I półrocze)	157	211	58
Razem	1193	1374	321

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

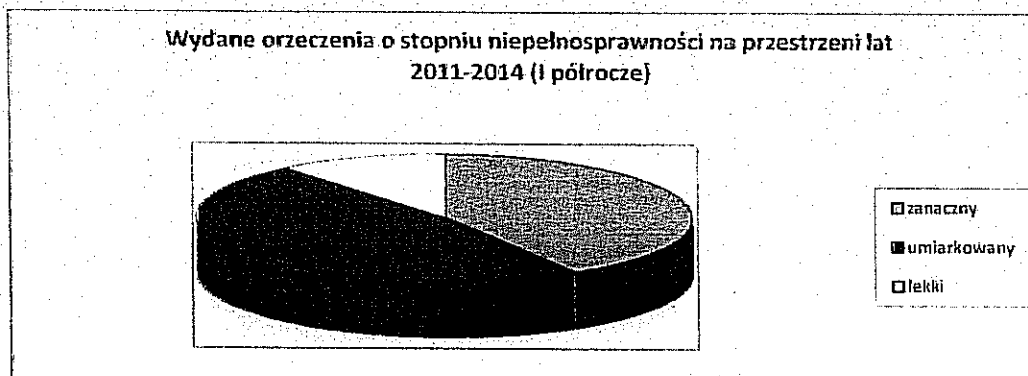
Wykres nr 7.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pultusku

Z pozyskanych danych wynika, że najwięcej orzeczeń w latach 2011-2014 (I półrocze) wydano o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Stanowią one 47% ogółu wydanych orzeczeń. Dane te obrazuje powyższy wykres. Jednocześnie należy zauważyć, że liczba orzekanych osób ze stopniem znacznym klasuje się również na bardzo wysokim poziomie, co wskazuje na to, że przeszło 42% osób wymaga opieki innych osób.

Wykres nr 8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pultusku

Zagłębiając się szczegółowo w strukturę orzeczeń o niepełnosprawności i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, można dostrzec, iż są one wydawane ze względu na schorzenie. Każde szczegółowe schorzenie zakwalifikowane jest do danej grupy symboli –tak zwanej przyczyny niepełnosprawności. Poniżej przedstawione zostały tabele z liczbą wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności z podziałem na płeć oraz przyczynę niepełnosprawności.

Tabela nr 8. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2011-2014 –osoby przed 16 rokiem życia

Przyczyna niepełnosprawności	2011		2012		2013		2014 (I półrocze)	
		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety
01-U	12	5	17	6	6	3	9	3
02-P	1	1	3	2	1	1	0	0
03-L	6	3	11	6	11	4	6	3
04-O	2	1	4	2	3	2	0	0
05-R	9	4	11	7	14	10	3	2
06-E	3	2	3	0	6	1	3	1
07-S	8	5	14	4	18	8	3	1
08-T	4	2	5	2	3	1	2	0
09-M	1	0	9	4	4	2	2	1
10-N	18	10	13	7	12	3	9	2
11-I	16	9	19	9	28	16	7	1
12-C	7	2	11	0	6	1	5	1
RAZEM:	87	44	120	49	112	52	49	15

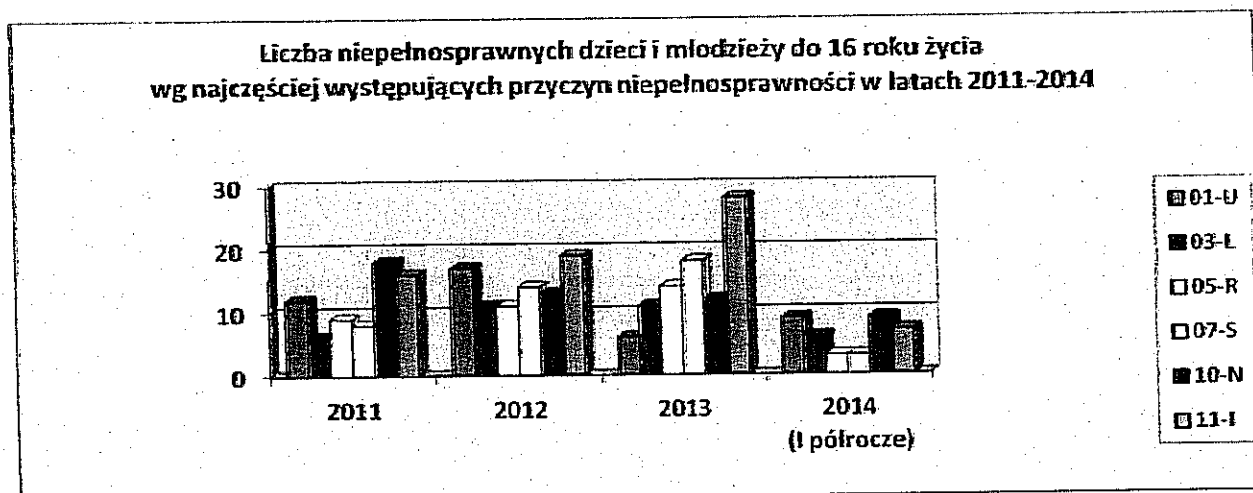
Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Tabela nr 9. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2011-2014 –osoby po 16 roku życia

Przyczyna niepełnosprawności	2011		2012		2013		2014 (I półrocze)	
		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety
01-U	39	15	29	16	32	15	19	10
02-P	86	52	96	39	84	46	46	24
03-L	25	9	30	16	32	19	17	11
04-O	22	4	26	15	37	19	9	2
05-R	203	118	244	150	234	146	120	75
06-E	5	0	13	4	14	7	7	3
07-S	196	97	157	77	176	88	90	33
08-T	15	9	31	9	31	10	16	5
09-M	30	21	48	29	57	45	35	23
10-N	70	25	111	54	95	32	40	16
11-I	94	69	61	40	59	31	25	14
12-C	1	0	2	0	7	2	2	1
RAZEM:	786	419	848	449	858	460	426	217

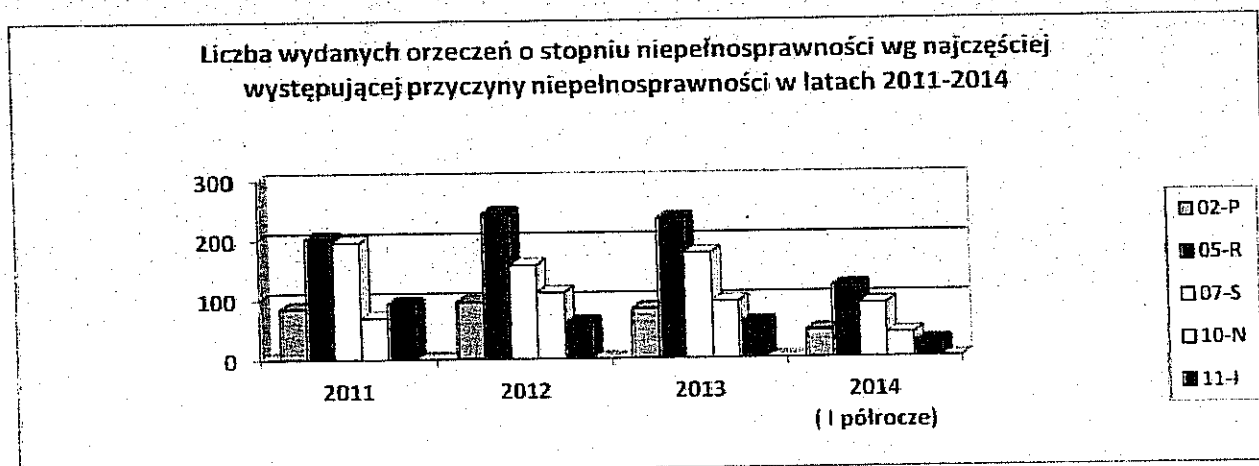
Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Tabelatyczny rozkład liczby wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płeć w latach 2011-2014 ilustrują poniższe wykresy nr 9 i 10.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pultusku

Wśród osób z niepełnosprawnością do 16 roku życia największą grupę stanowią dzieci ze schorzeniami: endokrynologicznymi, metabolicznymi, zaburzeniami enzymatycznymi, chorobami zakaźnymi i odzwierzęcymi, chorobami układu krwiotwórczego oraz chorobami neurologicznymi i upośledzeniem umysłowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pultusku

Natomiast główną przyczyną niepełnosprawności wśród dorosłych mieszkańców Powiatu Pultuskiego jest upośledzenie narządów ruchu przed chorobami układów oddechowego i krążenia oraz chorobami neurologicznymi, co ma bezpośredni związek ze stylem i warunkami życia mieszkańców. Należy zwrócić uwagę na stały wzrost liczby osób orzeczonej z powodu chorób psychicznych w grupie wiekowej 26-40 lat, co wskazuje na potrzebę aktywizacji i integracji

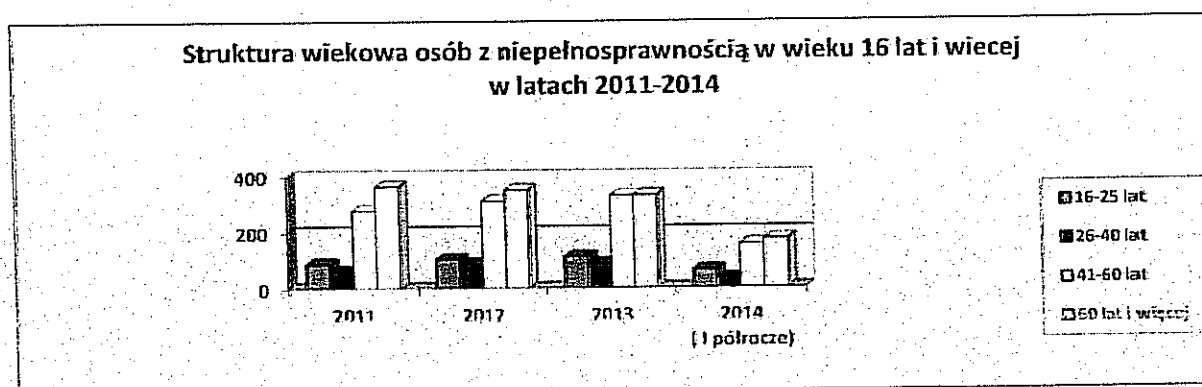
młodych osób chorych psychicznie, by uchronić je przed wykluczeniem społecznym. Ze względu na symbol (05-R) w zestawieniu ilościowym dominuje płeć żeńska i to właśnie kobiety stanowią większą część osób uzyskujących orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 10: Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością wg najnowszych orzeczeń w latach 2011- 2014

Rok	16-25 lat	26-40 lat	41-60 lat	60 lat i więcej
2011	87	61	276	362
2012	103	86	310	349
2013	112	88	328	330
2014 (I półrocze)	64	34	155	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Wykres nr 11.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że najliczniejszą grupą wiekową, w której orzeka się niepełnosprawność, są osoby pomiędzy 41 a 60 rokiem życia oraz powyżej 60 lat, co wskazuje na starzenie się społeczeństwa.

II.2. System szkolnictwa obejmujący osoby z niepełnosprawnością

Podstawowym aktem prawnym regulującym kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej jest ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Każdemu dziecku z niepełnosprawnością należy stworzyć warunki niezbędne do jego rozwoju. Niezbędne w tym celu jest dostosowanie sposobu nauczania do możliwości psychofizycznych dzieci oraz zapewnienia im możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Dzieci i młodzież z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi kierowane są do odpowiedniej formy kształcenia na podstawie orzeczenia wydanego przez zespoły orzekające Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pułtuskach. Na wniosek rodziców zespoły orzekają o:

- potrzebie kształcenia specjalnego,
- potrzebie indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

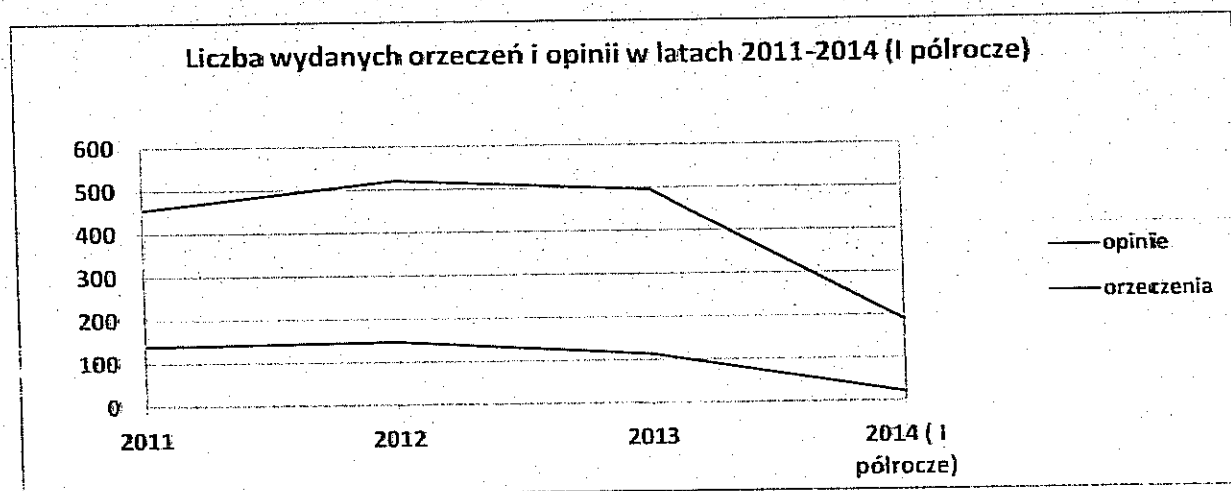
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna wydaje orzeczenia i opinie psychologiczno – pedagogiczne dla dzieci i młodzieży. Najwięcej orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego zostało wydanych w 2012 roku – 145, z kolei najwięcej opinii psychologiczno – pedagogicznych zostało wydanych w 2013 roku – aż 383.

Tabela nr 11: Liczba wydanych orzeczeń i opinii psychologiczno-pedagogicznych w latach 2011-2014

Lata	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Liczba wydanych opinii	317	375	383	168
Liczba wydanych orzeczeń	126	145	110	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku

Wykres nr 12 przedstawia liczbę wydanych orzeczeń i opinii psychologiczno-pedagogicznych w latach 2011-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku

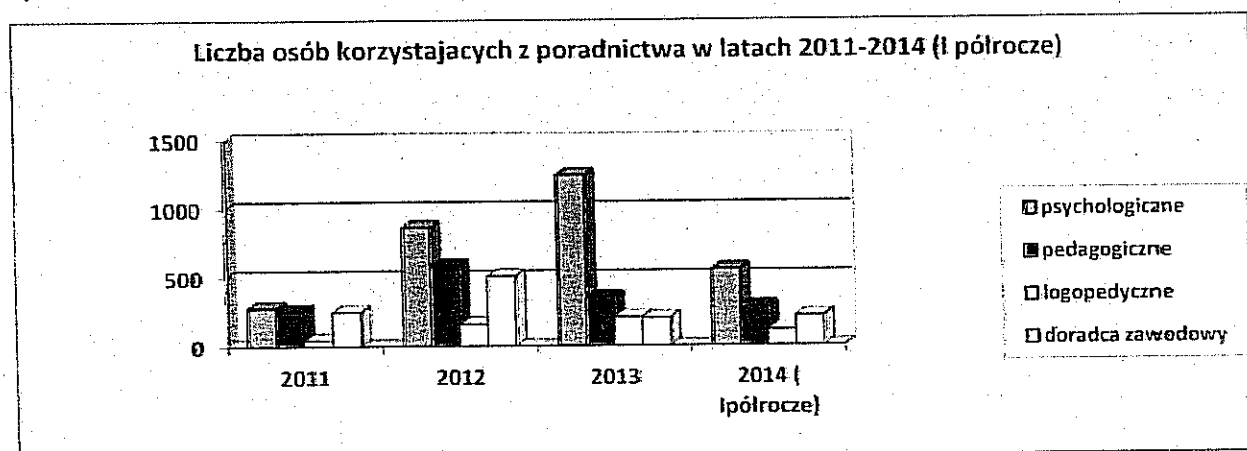
Ponizej przedstawione zostało wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku z jakiego mogły korzystać osoby niepełnosprawne na przestrzeni lat 2011-2014.

Tabela nr 12. Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułsku na przestrzeni lat 2011-2014

Lata	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Liczba osób korzystających z poradnictwa, w tym:	825	2115	2006	1166
psychologicznego	279	865	1243	556
pedagogicznego	254	584	353	282
logopedycznego	43	158	208	113
doradca zawodowy	249	508	202	215
Liczba osób korzystających z terapii, w tym:	1346	1130	1656	669
psychologicznego	560	189	728	344
pedagogicznego	590	775	792	211
logopedycznego	196	159	136	114
rodzinną	0	7	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułsku

Wykres nr 13.

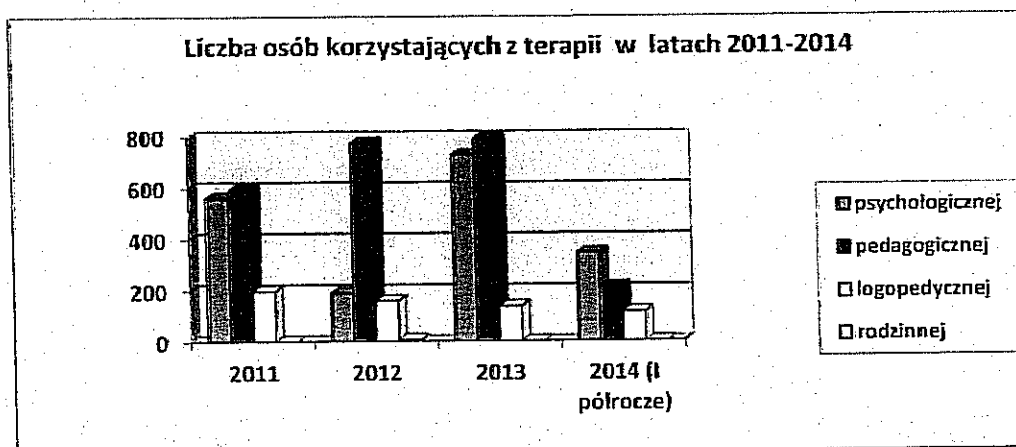
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułsku

Z danych przekazanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną za lata 2011 – 2014 (I półrocze) widać tendencję wzrostową osób korzystających z poradnictwa. Najwięcej osób bo

ponad 1200 skorzystało z usług psychologa w 2013 roku. Coraz więcej osób korzysta również z usług logopedy.

Liczba osób korzystających z terapii również systematycznie wzrasta z roku na rok. Średnio z terapii psychologicznej korzysta około 500 osób rocznie, pedagogicznej - 600 osób, logopedycznej - 150 osób.

Sytuację tę obrazuje poniższy wykres nr 14.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku

W porównaniu do omawianych terapii zainteresowanie terapią rodzinną jest bardzo znikome. Liczba osób korzystających z usług Poradni uzależniona jest od problemów z jakimi borykają się mieszkańcy powiatu. Biorąc pod uwagę skalę występujących problemów społecznych oraz dysfunkcji rozwojowych u dzieci i młodzieży pożądane byłoby zatrudnienie nowych specjalistów. Obecnie Poradnia posiada największą kadre pracowników – 18 osób, z czego 6 to pracownicy administracyjni, zaś po 5 to psycholog i pedagog, 2 logopeda oraz 1 doradca zawodowy.

Edukacja jest pojęciem związanym z rozwojem umysłowym, jest procesem zdobywania wiedzy w szkole i poza nią. Jest to też wychowanie, wykształcenie, to ogół czynności i procesów mających na celu przekazywanie wiedzy, kształtowanie określonych cech i umiejętności.

Na terenie Powiatu Pułtuskiego funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Anny Karłowicz, mieści się przy Al. Tysiąclecia 12 w Pułtusku.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy jest jedyną w powiecie pułtuskim placówką dydaktyczno – opiekuńczo - wychowawczą organizującą kształcenie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Organem prowadzącym SOSW jest Starostwo Powiatowe

w Pułtusk. Nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Kuratorium Oświaty w Warszawie Delegatura w Ciechanowie.

Głównym zadaniem Ośrodka jest przygotowanie uczniów, na miarę ich możliwości, do samodzielnego udziału w życiu społecznym w integracji ze środowiskiem. Ośrodek realizuje cele edukacyjne, wychowawcze, profilaktyczne i terapeutyczne.

W strukturze organizacyjnej SOSW funkcjonują:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna (maksymalny wiek uczniów 18 lat)

- oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim,
- oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

2. Publiczne Gimnazjum Specjalne (maksymalny wiek uczniów 21 lat)

- oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim,
- oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

3. Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy dla uczniów z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności intelektualnej oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi (maksymalny wiek uczniów 24 lata).

4. Grupy wychowawcze.

Tabela nr 13: Liczba uczniów SOSW w Pułtusk w latach 2011-2014

Szkoła	Liczba uczniów/ wychowanków				
	Lata	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Przedszkole		7	0	0	0
Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna		36	31	42	47
Publiczne Gimnazjum Specjalne		57	51	49	48
Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy		34	54	52	51
Liczba uczniów, ogółem		134	136	143	146

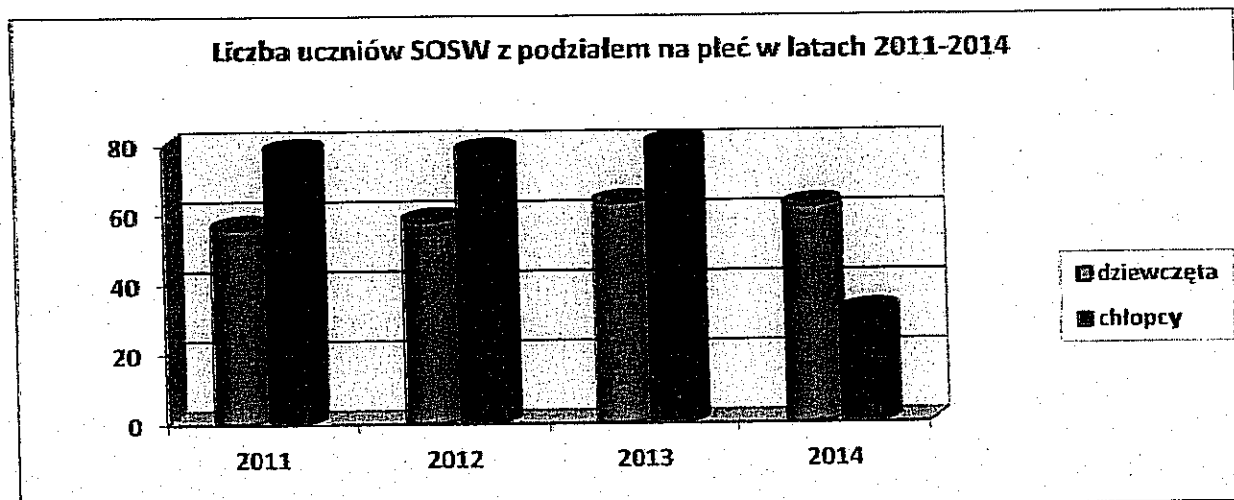
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtusk.

Tabela 14: Liczba uczniów SOSW w Pułtusk z podziałem na płeć w latach 2011-2014

	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Dziewczeta	56	58	63	62
Chłopcy	78	78	80	84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtusk.

Tabelaryczny rozkład liczby uczniów SOSW w Pułtusku z podziałem na płeć w latach 2011-2014. Ilustruje poniższy wykres nr 15.

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtusku.

Analizując dane zawarte w tabeli nr 13 należy stwierdzić, iż największa liczba uczniów kształciła się w SOSW w I połowie 2014r. – było ich 146. Od 2012r. najczęściej uczniów uczęszcza do Publicznej Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy. Wśród uczniów SOSW w Pułtusku dominująca płeć stanowią chłopcy.

Ośrodek posiada specjalistyczną bazę lokalową dostosowaną do pełnej realizacji podstawy programowej. Jednak w związku z rosnącą liczbą uczniów i wychowanków w/w baza lokalowa powinna być rozbudowana/poszerzona o dodatkowe sale lekcyjne i rewalidacyjne. Wskazane byłoby utworzenie dodatkowej pracowni gospodarstwa domowego.

Dla uczniów szkół prowadzone są zajęcia specjalistyczne o charakterze rewalidacyjnym. Ponadto prowadzone są bezpłatne zajęcia dla uczniów w formie kół zainteresowań m.in.: kół kulinarne, szkolne kół PCK, kół ekologiczne, przyjaciół zwierząt, muzyczne, taneczne, fotograficzne turystyczno-krajoznawcze, sekcja turystyki pieszej, kół religijne oraz sportowe.

Wiodącymi imprezami i uroczystościami w Ośrodku są: Dzień Edukacji Narodowej, Jasełka, Integracyjny Bał Karnawałowy, Powitanie Wiosny, Spotkanie Wielkanocne, Dzień Patrona, Szkolny Dzień Sportu połączony z Dniem Dziecka. Placówka organizuje wyjazdy na turnusy rehabilitacyjno-wypoczynkowe, zielone szkoły, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, spotkania kulturalno-rozrywkowe i integracyjne, konkursy, zawody i prezentacje.

Liczba pracowników SOSW w Pułtusku na przestrzeni lat 2011-2014 uległa wzrostowi – w I połowie 2014 roku wyniosła już 104 osoby. W skład kadry wchodzi: nauczyciele, wychowawcy

oraz pracownicy administracyjni. Obecnie to kadra pedagogiczna stanowi najliczniejszą część pracowników w Ośrodku.

Jak już wcześniej wspomniano, SOSW w Pułtusk, jako placówka organizująca kształcenie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi, nie posiada barier architektonicznych. Remontu wymaga jedynie część obiektu *Publicznej Szkoły Specjalnej Przystosobianej do Pracy - tj. wymiany posadzek na korytarzach i dostosowania łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych.*

Natomiast w średnich szkołach powiatowych funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego poziom dostosowania bazy lokalowej do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością wygląda następująco:

- 1) w Liceum Ogólnokształcącym im. P. Skargi w Pułtusk nie ma barier architektonicznych;
- 2) w Zespole Szkół Zawodowych im. J. Ruszkowskiego w Pułtusk bariery architektoniczne zlikwidowane są częściowo, gdyż na zewnątrz i wewnątrz budynku zbudowano podjazdy, ale w szkole nie ma windy oraz brakuje dostosowania łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 3) Zespół Szkół im. B. Prusa w Pułtusk nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Obiekty oświatowe funkcjonujące na terenie powiatu w większości nie są w pełni przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, w niektórych istnieje wiele barier architektonicznych tj. brak podjazdów, wysokie progi, brak windy, wąskie drzwi, nieprzystosowane pomieszczenia i toalety. Za niedostateczne można uznać również wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny i specjalistyczne pomoce dydaktyczne.

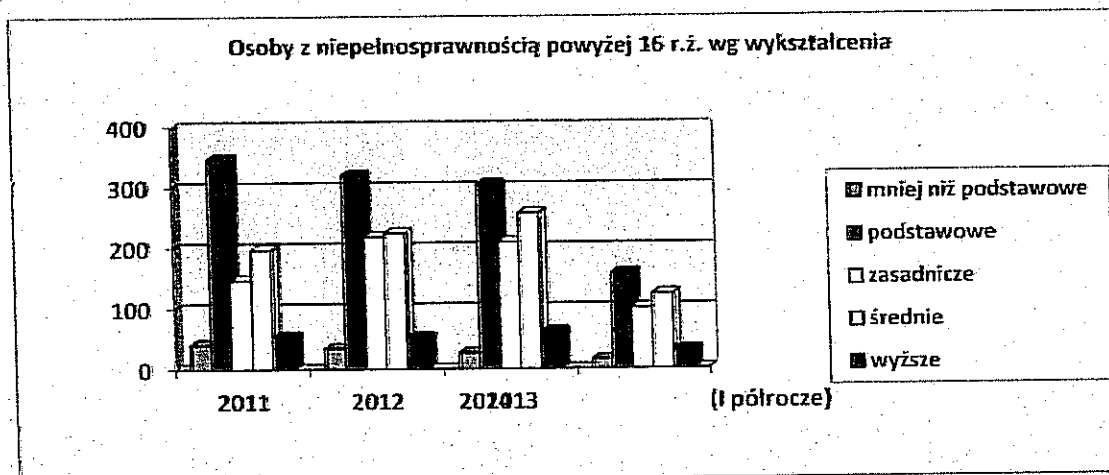
Problemem jest również niedrożność systemu edukacji. Brakuje placówek odpowiadających za wczesne wspomaganie rozwoju dziecka lub większej ilości oddziałów integracyjnych w przedszkolach publicznych. Utworzone przy SOSW przedszkole specjalne nie prowadzi obecnie działalności ze względu na brak zainteresowania tą formą kształcenia. W szkolnictwie ponadgimnazjalnym młodzież niepełnosprawna intelektualnie w głębszym stopniu ma możliwość dalszego kształcenia w szkole specjalnej przystosobianej do pracy. Natomiast młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim kontynuuje naukę w ogólnodostępnych szkołach zawodowych.

Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk wynika, że wśród orzekanych przez zespół osób, ponad 42% posiada podstawowe i mniej niż podstawowe wykształcenie, 23% zasadnicze, 27% średnie, a tylko niepełne 7 % wyższe. Opisaną sytuację ilustruje poniższa tabela oraz wykres nr 16.

Tabela nr 15. Osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 r.ż. według wykształcenia w latach 2011-2014

Lata	Wykształcenie				
	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe
2011	41	347	147	197	54
2012	34	320	218	224	52
2013	26	305	209	257	61
2014 (I półrocze)	15	157	100	123	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Po ukończeniu procesu edukacji wiele niepełnosprawnych osób wraca do swoich środowisk bez możliwości dalszego rozwoju i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku wynika, że niewiele podejmuje kształcenie w formie kursów zawodowych przyuczających do zawodu, doskonalących bądź przekwalifikujących.

II. 3. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne stanowią kategorię osób, dla których podjęcie pracy zawodowej oznacza nie tylko polepszenie sytuacji finansowej, ale przede wszystkim oznacza zwiększenie poczucia własnej wartości. Zatrudnienie jest swoistą terapią i sprzyja polepszeniu stanu zdrowia. Poczucie przydatności, samodzielności ekonomicznej i możliwości samorealizacji poprzez pracę jest w przypadku tych osób szczególnie ważne. Ze względu na istnienie barier społecznych i stereotypów, niepełnosprawni mają istotne trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Znaczna część tych osób rezygnuje w ogóle z prób poszukiwania wolnych miejsc pracy. Analizując rodzaj niepełnosprawności literatura przedmiotu wskazuje, że szczególnie trudna jest sytuacja osób psychicznie chorych i z dysfunkcją narządu ruchu, którzy stanowią największą grupę osób pozostających bez zatrudnienia. Zgodnie z zapisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej

oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych działania urzędu pracy są ukierunkowane na przygotowanie osób niepełnosprawnych do pracy zawodowej poprzez zapewnienie optymalnych warunków podnoszenia kwalifikacji a także szkolenia lub przekwalifikowania.

Na koniec 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtuskach zarejestrowanych było 101 osób niepełnosprawnych jako bezrobotne, w tym 54 kobiety.

Szczegółowe dane obrazują przedstawione poniżej tabele oraz wykresy.

Tabela nr 16. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych wg płci w latach 2011-2014

Płeć	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
kobieta	46	64	54	34
mężczyzna	49	50	47	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtuskach

Z powyższej tabeli wynika, że w latach 2011 -2014 bezrobocie w Powiecie Pułtuskim objęło 51% niepełnosprawnych kobiet, a 49% niepełnosprawnych mężczyzn.

Poniżej przedstawiono liczbę bezrobotnych osób niepełnosprawnych w podziale na stopnie niepełnosprawności.

Tabela 17. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych z podziałem na posiadany stopień niepełnosprawności w latach 2011-2014

Stopień niepełnosprawności	2011		2012		2013		2014 (I półrocze)	
	Ogółem:	w tym, kobiety:	Ogółem:	w tym, kobiety:	Ogółem:	w tym, kobiety:	Ogółem:	w tym, kobiety:
Znaczny	6	1	9	4	9	4	11	6
Umiarkowany	53	18	69	35	60	29	51	23
Lekki	55	39	66	41	58	36	49	26
OGÓLEM:	114	58	144	80	127	69	111	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtuskach

Najliczniejszą grupą osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Pułtuskach są osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności (47%). Należy zaznaczyć, iż, tak jak w przypadku uzyskiwania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, również wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne, dominują kobiety.

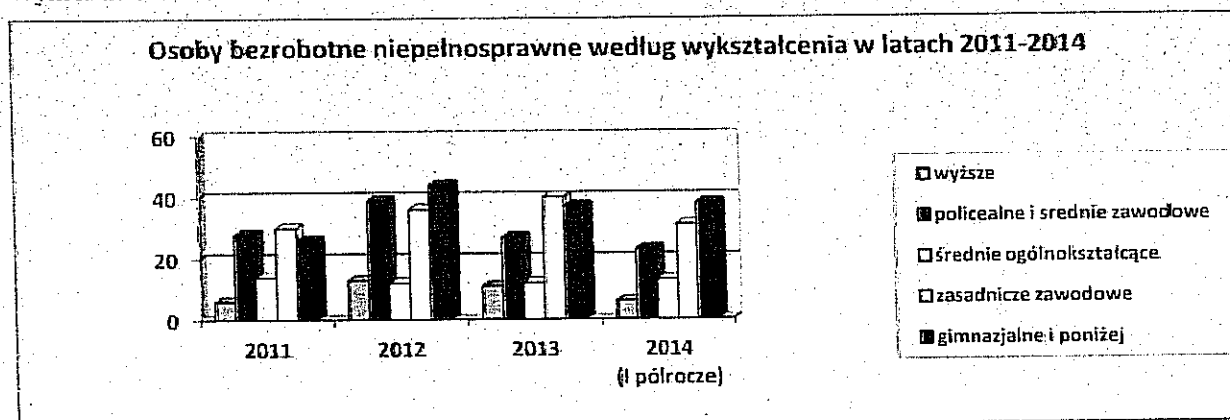
Wykształcenie niepełnosprawnych osób bezrobotnych ma znaczący wpływ na uzyskanie zatrudnienia. Poniższa tabela oraz wykres prezentują jak wygląda sytuacja wykształcenia niepełnosprawnych osób bezrobotnych w Powiecie Pultuskim na przestrzeni lat 2011-2014.

Tabela nr 18. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według posiadanego wykształcenia w latach 2011-2014

Wykształcenie	2011		2012		2013		2014 (I półrocze)	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Wyższe	6	2	13	7	11	6	6	2
Policealne i średnie zawodowe	28	19	39	24	27	17	23	12
Średnie ogólnokształcące	14	5	12	8	12	8	13	7
Zasadnicze zawodowe	30	20	36	22	40	23	31	18
Gimnazjalne i poniżej	36	12	44	19	37	15	38	16
OGÓŁEM:	114	58	144	80	127	69	111	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pultusku.

Wykres nr 17.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pultusku.

Wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne w PUP w Pultusku najliczniejszą grupę (31%) stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (podstawowe lub bez wykształcenia), w tym 16 kobiet. Natomiast drugą grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe. Natomiast najmniej bezrobotnych posiada wykształcenie wyższe bo zaledwie 7% bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

II.4 Rehabilitacja zawodowa

Powiatowy Urząd Pracy w Pultusku realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, których źródłem finansowania są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywane według algorytmu samorządom. Celem rehabilitacji zawodowej jest ograniczanie bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy.

Do podstawowych zadań rehabilitacji zalicza się:

1) z zakresu zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych:

- a. finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,
- b. zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu,
- c. udzielanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- d. zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,
- e. dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego.

2) z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych:

- a. dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- b. dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- c. dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- d. dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- e. dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- f. zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej zlecane fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

Rehabilitacja zawodowa jest ważną częścią rehabilitacji kompleksowej. Dotyczy ona niepełnosprawnych osób w wieku aktywności zawodowej, a za cel stawia sobie przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobie niepełnosprawnej zatrudnienia, zgodnie z jej możliwościami psychofizycznymi i kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitacja zawodowa powinna przebiegać w kilku etapach. Pierwszy etap stanowi poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej. Udzielenie właściwej porady zawodowej stanowi bardzo istotny etap, gdyż od niego właśnie zależy powodzenie całego procesu rehabilitacji zawodowej. Następny etap stanowi przygotowanie do pracy, w wyniku którego osoba niepełnosprawna nabywa niezbędna

wiedzę teoretyczną, umiejętności praktyczne oraz zasady funkcjonowania i zachowania się w sytuacjach zawodowych. Kierunek kształcenia zawodowego ustalany jest na podstawie wyników badań zdolności do pracy i diagnozy zawodowej. Po pomyślnym ukończeniu przygotowania do pracy powinno nastąpić zatrudnienie na odpowiednio dobranym stanowisku pracy, odpowiadającym psychofizycznym sprawnościom i uzyskanym kwalifikacjom zawodowym. Podjęcie przez osobę niepełnosprawną właściwej dla niej pracy stanowi ukoronowanie całego procesu rehabilitacji zawodowej. W realizacji procesu rehabilitacji zawodowej wsparcie stanowią środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z których finansuje się następujące zadania.

a) Finansowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych

Finansowanie szkoleń i kursów zawodowych pozwalających podwyższyć kwalifikacje zawodowe lub zmienić profil zawodowy dla osób niepełnosprawnych jest jednym z zadań, które wspierają rozwój procesu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, tym samym zwiększając ich szanse w powrocie na rynek pracy. Zadanie to wpisuje się w aktualne trendy obowiązujące w pracy socjalnej, propagujące ideę partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Z danych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pultusku wynika że osoby niepełnosprawne nie korzystały w latach 2011-2014 z tej formy wsparcia.

b) Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 ze zm.).

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w PUP jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

1. szkoleń.
2. stażu.
3. prac interwencyjnych.
4. przygotowania zawodowego dorosłych.
5. badań lekarskich lub psychologicznych mających na celu:

- stwierdzenie zdolności bezrobotnego do wykonywania pracy, uczestnictwa w szkoleniu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych, odbywania stażu, wykonywania prac społecznie użytecznych,
- określenie szczególnych predyspozycji psychofizycznych wymaganych do wykonywania zawodu,

6. zwrotu kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia, zakwaterowania przejazdu na badania lekarskie lub psychologiczne i powrotu do miejsca zamieszkania, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,

7. studiów podyplomowych.

Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy, o których mowa powyżej są finansowane w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako:

1. bezrobotne – ze środków Funduszu Pracy,
2. poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu – ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ilość osób, które skorzystały z tego zadania oraz koszty wydatkowane ze środków PFRON przedstawia tabela nr 19.

Tabela nr 19. Liczba osób, które skorzystały z instrumentów oraz usług rynku pracy w latach 2011-2014

Rok	Ilość osób	Kwota środków PFRON wydatkowanych na instrumenty oraz usługi rynku pracy
2011	4	5 119,-
2012	9	18 876,-
2013	9	14 926,-
2014 (I półrocze)	3	2 005,-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych zwiększa możliwość uzyskania zatrudnienia oraz podnosi poczucie ich własnej wartości. Zainteresowanie osób niepełnosprawnych szkoleniami, stażami oraz pracami interwencyjnymi rośnie. Przyczyn takiego wzrostu zainteresowania w/w formami pomocy jest wiele m.in.: wiary w możliwość zatrudnienia po przeszkoleniu czy chęć do samodzielnego rozwiązywania problemów. Dlatego właśnie w latach 2011-2013 nastąpił wzrost liczby osób zainteresowanych tą formą wsparcia.

c) Udzielanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

Powyższe zadanie polega na podejmowaniu działań zmierzających do uaktywnienia osób niepełnosprawnych poprzez propagowanie i dofinansowanie przedsięwzięć nakierowanych, np. na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Ilość osób, które skorzystały z tego rodzaju pomocy oraz ilość środków przeznaczonych na ten cel przedstawia poniższa tabela oraz wykres nr 18.

Tabela nr 20. Ilość osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w latach 2011-2014

Rok	Ilość osób, które skorzystały ze wsparcia	Kwota środków PFRON
2011	5	130 000,-
2012	5	182 000,-
2013	4	108 000,-
2014 (I półrocze)	1	30 000,-

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Z analizowanych lat wynika, że najwięcej wniosków osób niepełnosprawnych złożonych w celu ubiegania się o dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej wpłynęło do PUP w Pułtusku w 2011 roku - 12, jednak tylko 5 zostało pozytywnie rozpatrzonych. W kolejnych latach spadło spadło zainteresowanie osób niepełnosprawnych tą ofertą.

c) Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej

Z wnioskiem o udzielenie refundacji na wyposażenie stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy może wystąpić pracodawca. Refundacja ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych obejmuje udokumentowane koszty zakupu wyposażenia stanowiska pracy, na którym będzie wykonywać pracę osoba niepełnosprawna. Zwrotowi nie podlegają koszty poniesione przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy.

Tabela nr 21. Ilość utworzonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014

Lata	Ilość utworzonych stanowisk pracy	Kwota środków PFRON
2011	x	x
2012	2	90 601,-
2013	1	30 000,-
2014 (I półrocze)	1	30 000,-

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż spada liczba nowo utworzonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. Jest to związane z koniecznością zatrudniania przez pracodawcę osoby niepełnosprawnej przez okres co najmniej 36 miesięcy.

Warto nadmienić, że poza działaniami które zostały opisane powyżej finansowanymi ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk realizuje również projekty w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Grupą docelową do której skierowane są formy wsparcia finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, pozyskane właśnie dzięki projektom są m.in. osoby niepełnosprawne. W 2014 roku PUP w Pułtusk realizuje projekt pn. „Praca, szansa i ty” w ramach Poddziałania 6.1.3 „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych”. W ramach tego projektu osoby niepełnosprawne zarejestrowane w tut. Urzędzie jako bezrobotne mogą skorzystać z następujących form wsparcia:

- ✓ staż,
- ✓ prace interwencyjne,
- ✓ jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Ponadto osoby niepełnosprawne objęte są w ramach projektu pn. „Praca, szansa i ty” pośrednictwem pracy oraz poradnictwem zawodowym.

Na terenie powiatu pułtuskiego nie istnieje zakład aktywności zawodowej. Potrzeba utworzenia takiego zakładu jest ogromna ze względu na fakt iż na terenie powiatu zamieszkuje wiele osób niepełnosprawnych, które nawet z pomocą Powiatowego Urzędu Pracy nie mogą znaleźć zatrudnienia. Przede wszystkim są to osoby mające orzeczony znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, którym nie rzadko ciężko jest odnaleźć się na otwartym rynku pracy. Zakład aktywności zawodowej, który z definicji miałby zatrudniać osoby niepełnosprawne mógłby stać się ciekawą alternatywą w porównaniu do otwartego rynku pracy. Praca w takim zakładzie z pewnością poza korzyściami finansowymi i zatrudnieniem dawałaby poczucie bezpieczeństwa, której często brakuje na otwartym rynku pracy.

Zakłady pracy chronionej stanowią kolejną alternatywą dla osób niepełnosprawnych, które chcą być aktywne zarówno społecznie jak i zawodowo. Kadre pracowniczą w tych zakładach stanowią w większości osoby niepełnosprawne, które dzięki pracy w miejscu dostosowanym do ich niepełnosprawności mogą realizować się zawodowo. Na terenie powiatu pułtuskiego nie istnieje zakład pracy chronionej. Istnieje potrzeba utworzenia tego typu zakładu, w którym osoby niepełnosprawne mające trudność z odnalezieniem się na otwartym rynku pracy, mogłyby pracować. Na terenie powiatu pułtuskiego istnieje od 2013 roku spółdzielnia socjalna „MAKS”

stanowiąca drukarnie i agencję reklamy w jednym. Członkowie Spółdzielni socjalnej „MAKS” zajmują się również opieką nad osobami starszymi. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtuskach nie posiada danych dotyczących liczby zatrudnionych w ww. spółdzielniach osób niepełnosprawnych oraz dotyczących realizowanych przez nie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Pułtuskach mają możliwość skorzystania ze środków PFRON na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości do 15-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Pomimo takiej możliwości brakuje zainteresowania wśród osób niepełnosprawnych ww. środkami.

Na terenie powiatu pułtuskiego istnieje Klub Integracji Społecznej w Pokrzywnicy, który realizuje Program Reintegracji Społecznej i Zawodowej Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym dla Gminy Pokrzywnica, mający na celu odbudowanie i podtrzymanie u uczestników umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu oraz odbudowanie i podtrzymanie u uczestników KIS zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Program ten jest skierowany przede wszystkim do:

- długotrwale bezrobotnych;
- bezdomnych;
- uzależnionych od alkoholu;
- uzależnionych od narkotyków;
- zwolnionych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem;
- osób chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego.

Kluby Integracji Społecznej wspomagają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym, dlatego więc zapotrzebowanie na ich istnienie na terenie powiatu pułtuskiego jest ogromne. Dzięki Klubom Integracji Społecznej osoby te mają większe szanse na odnalezienie się w społeczeństwie oraz znalezienie odpowiedniego zatrudnienia.

II.5. Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja społeczna to jeden z istotniejszych aspektów działań kierowanych do osób niepełnosprawnych. Wynika to z przeświadczenia o potrzebie takiej aktywizacji osób niepełnosprawnych, której efektem będzie zapobieganie wykluczeniu społecznemu, jak również pełniejsze uczestniczenie w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, należą:

a) dofinansowania do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji połączoną z elementami wypoczynku. Celem uczestnictwa w turnusie jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań, a także wyrobienie zaradności. Program turnusu powinien zawierać elementy rehabilitacji zgodnej z rodzajem schorzenia osoby niepełnosprawnej, obejmować zajęcia rehabilitacyjne, kulturalno - oświatowe, sportowo- rekreacyjne oraz inne wynikające ze specjalistycznego rodzaju turnusu.

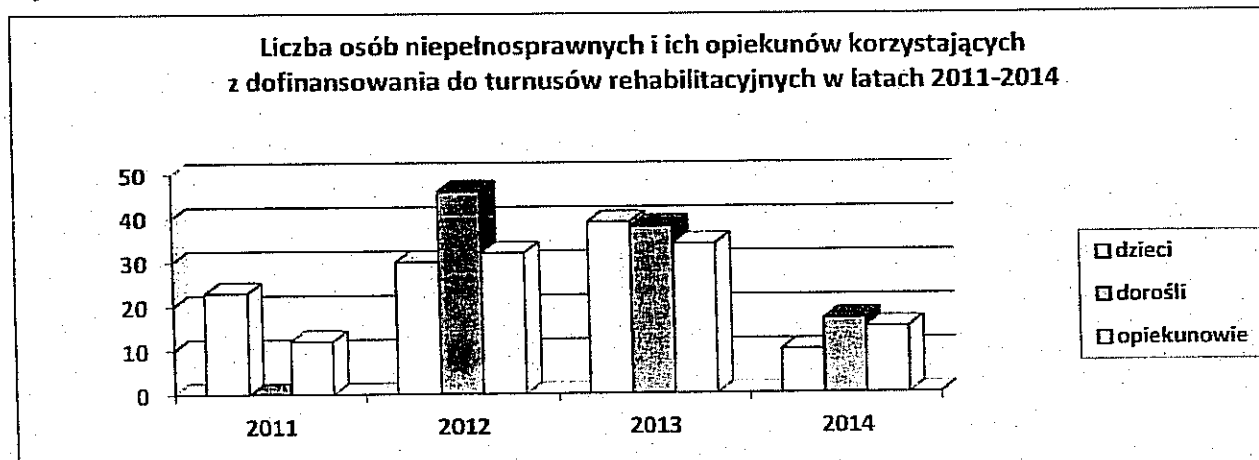
Wydatki poniesione ze środków PFRON na realizację zadania na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 22. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2011-2014

	Liczba osób w latach				Kwota w latach			
	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Dzieci	23	30	39	10	15 302	23 186	31 094	8 260
Dorośli	0	46	38	17	0	34 202	29 003	13 920
Opiekunowie	12	32	34	15	5 538	16 444	18 054	8 265

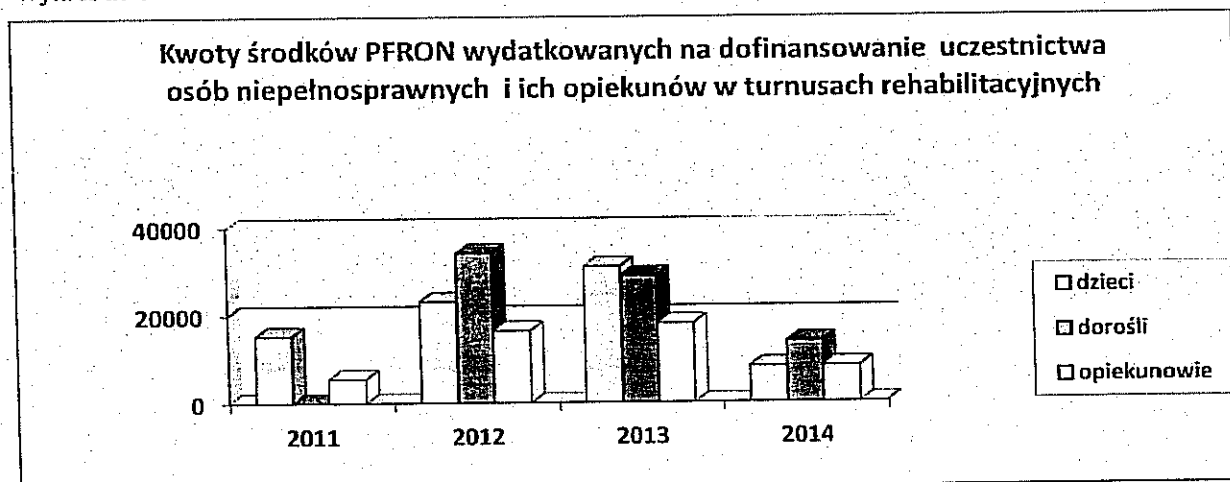
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pultsku

Wykres nr 18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pultusku

Wykres nr 19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pultusku

Wnioski na tę formę pomocy są składane rok roczne w znaczących ilościach. W I połowie 2014 r. złożono 114 wniosków o dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym. Natomiast zrealizowano tylko 42 wnioski. Zmniejszająca się ilość osób dorosłych otrzymujących dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym wynika ze zmniejszającej się puli środków PFRON przyznawanych na realizację zadań przez powiaty. Przyznawane środki nie są adekwatne do potrzeb osób niepełnosprawnych.

b) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych w ostatnich latach stało się jednym z kluczowych zadań Powiatu, związanych ze

d) pilotażowy program „Aktywny samorząd

PCPR w Pułtusku od 2012 r. realizuje również dla osób niepełnosprawnych pilotażowy program „Aktywny samorząd”. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące programu „Aktywny Samorząd”, w ramach którego osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie z podziałem na 2012 rok oraz lata 2013 i 2014 – ze względu na zmianę nazewnictwa obszarów wsparcia.

Tabela nr 25. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny samorząd” w 2012r.

Poszczególne obszary:	2012		
	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania
Obszar A – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	0	0	0
Obszar B1 – pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem	26	6	23 607,01
Obszar B2 – pomoc w zakupie urządzeń lektorskich	1	1	5 000,-
Obszar B3 – pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich	0	0	0
Obszar B4 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu komputerowego i oprogramowania lub urządzeń lektorskich albo brajlowskich	0	0	0
Obszar C – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	8	4	38 809,53
Obszar D – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	0	0	0
Obszar E – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	0	0	0
Obszar F – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	1	1	600,-
OGÓLEM:	36	12	68 016,54

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułtusku.

wsparciem codziennego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz procesem ich usprawniania w warunkach domowych. Z uwagi na zmniejszające się środki PFRON, ilość dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb, dlatego cenną inicjatywą będzie wspieranie utworzenia wypożyczalni tego sprzętu.

Tabela nr 23. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych w latach 2011-2014

Zaopatrzenie	Liczba osób w latach				Kwota w latach			
	2011	2012	2013	2014 (1 półrocze)	2011	2012	2013	2014 (1 półrocze)
Sprzęt rehabilitacyjny	13	10	5	4	20 627,-	10 125,-	18 932,-	6 118,-
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	143	159	121	99	113 862,-	180 362,-	136 717,-	106 000,-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułusku

Analizując powyższe dane można zauważyć, że najwięcej osób korzysta z dofinansowań do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Przede wszystkim są to dofinansowania do zakupu wózków inwalidzkich, aparatów słuchowych, pieluchomajtek, cewników itp.

c) Dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

Tabela 24. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych do likwidacji barier w latach 2011-2014

Likwidacja	Liczba osób w latach				Kwota w latach			
	2011	2012	2013	2014 (1 półrocze)	2011	2012	2013	2014 (1 półrocze)
Barriere architektoniczne	1	6	5	2	8 000,-	40 688,-	8 416,-	4 500,-
Barriere w komunikowaniu się	0	4	7	14	0,-	4 000,-	7 000,-	14 000,-
Barriere techniczne	4	4	0	2	14 450,-	3 139,-	0,-	1 774,-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułusku

Z przedstawionych danych wynika, że liczba osób korzystających z dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się rośnie z roku na rok.

Tabela nr 26. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd” w latach 2013-2014

Poszczególne moduły:	2013				2014 (I półrocze)			
	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba złożonych wniosków	Kwota dofinansowania
Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową								
Obszar - A: likwidacja bariery transportowej, w tym:	3	2	6 907,-	3	2	6 927,-		
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	1	1	5 000,-		1	5 000,-		
Zadanie 2 : Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	2	1	1 907,-		1	1 927,-		
Obszar B : likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, w tym:	19	18	78 501,-	6	6	24 967,-		
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	19	18	78 501,-	6	6	24 967,-		
Zadanie 2: Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	0	0	0	0	0	0		0
Obszar C : likwidacja barier w poruszaniu się, w tym:	5	4	15 855,-	4	2	21 125,-		
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	2	1	9 855,-	2	1	19 125,-		
Zadanie 2 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	3	3	6 000,-	1	1	2 000,-		
Zadanie 3 : Pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, to jest protezy co najmniej na III poziomie jakości	0	0	0	1	0	0		0
Zadanie 4 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny (co najmniej na III poziomie jakości)	0	0	0	0	0	0		0
Obszar D: pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.	1	1	2 200,-	1	1	2 400,-		
Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.	36	36	70 890,-	16	16	39 564,-		
OGÓLEM:	64	61	174 353,-	30	27	94 983,-		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Paltusku.

W 2012r. najwięcej wniosków zostało złożonych w obszarze B1 – pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem – 26 wniosków. Natomiast tylko 6 z nich zostało zrealizowanych. Można przypuszczać, iż tak duża liczba negatywnie zweryfikowanych wniosków spowodowana była obowiązkiem spełniania kryteriów przyznających pomoc. W 2013r. najwięcej wniosków zostało złożonych w module I, obszarze B, zadaniu 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 19, spośród których 18 zostało zrealizowanych. Należy wspomnieć również o module II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, w którym zostało złożonych 36 wniosków i wszystkie one zostały pozytywnie rozpatrzone. Na koniec I półrocza 2014r. zainteresowanie dofinansowaniem w ramach programu „Aktywny Samorząd” również najbardziej obejmowało moduł I, obszar B, zadanie 1 (6 złożonych wniosków – 6 zrealizowanych wniosków) oraz moduł II (16 złożonych wniosków – 16 zrealizowanych wniosków). Istotne jest, iż osoba ucząca się w systemie policealnym lub wyższym posiadająca umiarkowany bądź znaczny stopień niepełnosprawności, ma możliwość ubiegania się o zwrot czesnego oraz otrzymywanie dodatku na pokrycie kosztów kształcenia. Dodatek ten nie podlega rozliczeniu z PCPR, dlatego zainteresowany może przeznaczyć tę kwotę na dojazdy do szkoły, wyżywienie czy zakup podręczników. Wnioski na to zadanie składane są 2 razy do roku, kwota przyznanego dodatku uzależniona była od posiadanego stopnia niepełnosprawności oraz średniej ocen. Ta forma wsparcia w latach 2013 – 2014 cieszyła się największym zainteresowaniem wśród wnioskodawców. W 2013r. zostało złożonych 36 wniosków i tyle samo zostało zrealizowanych. Natomiast w I połowie 2014r. złożono 16 wniosków i również tyle samo zostało zrealizowanych.

e) Projekty realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk w latach 2011-2014

PCPR w Pułtusk od 2008 roku realizuje również projekty finansowane ze środków Unii Europejskiej dla mieszkańców Powiatu Pułtuskiego, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 27 . Projekty realizowane przez PCPR w Pułtusk w latach 2011-2014

Lp.	Nazwa projektu / czas realizacji	Grupa docelowa / cel główny	Formy wsparcia
1.	„Pomagamy naszym klientom, aby potrafili sami sobie pomóc” (01.07.2008 - 30.06.2015)	osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne, rodziny zastępcze, usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych	Zwiększenie zdolności do zatrudnienia oraz aktywizacja społeczna klientów pomocy społecznej (m.in. poprzez kursy, szkolenia, rehabilitację zdrowotną, zwrot kosztów nauki), wsparcie psychologiczne, prawne

2.	„Znow aktywni” (01.01.2013 – 31.12.2014)	107 osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia i 45 plus	Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz podniesienie kompetencji społecznych 107 bezrobotnych kobiet i mężczyzn bez doświadczenia zawodowego w wieku do 25 roku życia i 45 plus
3.	„Trzy kroki do aktywności” (01.05.2011 – 28.02.2012)	40 osób długotrwale bezrobotnych oraz 20 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez szereg działań aktywizacyjnych, terapeutycznych i prawnych w obszarze zawodowym i społecznym

Zródło. opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułtusk.

II.6. Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych

- I. Ośrodki Pomocy Społecznej: Pułtusk, Gzy, Pokrzywnica, Świercze, Obryte, Zatory, Winnica,
- II. Domy Pomocy Społecznej: Obryte, Oldaki.
- III. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk.

Mając na uwadze poprawę warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz uzyskanie w tym zakresie wymiernych efektów, niezbędne jest zaangażowanie samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych oraz środowisk osób niepełnosprawnych w realizację działań ujętych w niniejszym Programie. Wśród instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych należy wymienić:

Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie Powiatu Pułtuskiego. Zajmują się one problematyką osób niepełnosprawnych w sferze udzielania pomocy osobom, które są w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, całkowicie niezdolnym do zatrudnienia z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli ich dochody są niższe od kryterium dochodowego. Tym osobom OPS-y wypłacają zasiłki stałe. Ponadto osobom tym ze względu na długotrwałą chorobę, bezrobocie, OPS-y wypłacają zasiłki okresowe. Pomocy tej udziela się na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych. Dla osób posiadających dziecko niepełnosprawne OPS-y udzielają pomocy finansowej wypłacając dodatek do zasiłku rodzinnego na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego. Ponadto dla dziecka niepełnosprawnego, osoby niepełnosprawnej ze znacznym stopniem niepełnosprawności i osobom, które nie ukończyły 75 roku życia Ośrodki Pomocy Społecznej wypłacają zasiłki pielęgnacyjne. Rodzicom z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne.

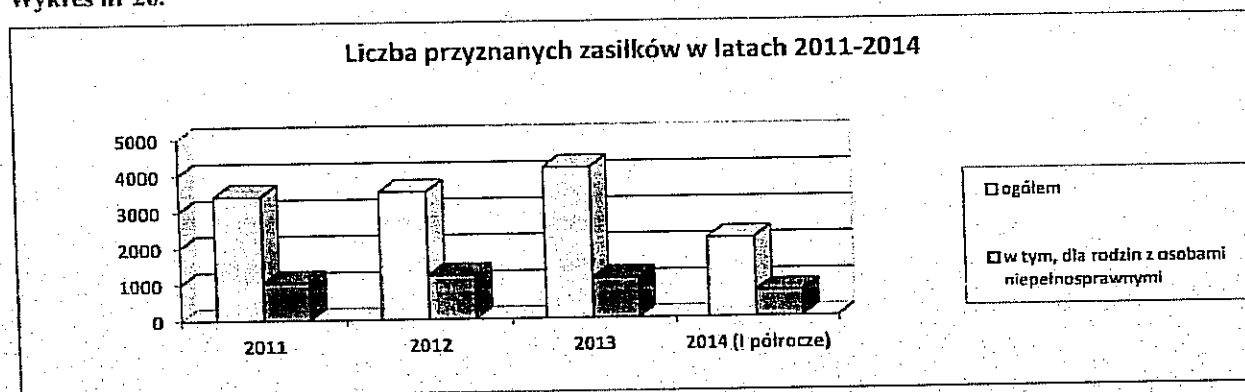
Poniżej przedstawiono pomoc kierowaną do osób niepełnosprawnych przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Pultuskiego w latach 2011-2014.

Tabela 28. Liczba przyznanych zasiłków (celowych, okresowych i stałych) w latach 2011-2014

Liczba zasiłków	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Ogółem	3420	3523	4156	2184
w tym dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi	1039	1214	1107	718

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pultuskiego

Wykres nr 20.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pultuskiego

Z roku na rok wzrasta liczba przyznawanych zasiłków dla rodzin potrzebujących. 1/3 stanowią zasiłki przyznane rodzinom z osobami niepełnosprawnymi. Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają także pomocy w formie usług opiekuńczych, osobom niepełnosprawnym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku. Celem usług jest zaspokojenie potrzeb życiowych takich jak: przygotowanie posiłków, organizowanie pomocy medycznej, sprzątanie, pranie, dokonywanie zakupów, regulowanie bieżących płatności, inne czynności. Analiza udzielonych świadczeń przez gminy Powiatu Pultuskiego na przełomie lat 2011-2014 wykazała, że po ubóstwie, bezrobociu, długotrwałej lub ciężkiej chorobie niepełnosprawność stanowi główny powód przyznania pomocy.

Poniższa tabela przedstawia powody przyznawania pomocy pieniężnej przez gminy w latach 2011-2014.

Tabela nr 29. Powody przyznania pomocy pieniężnej przez gminy w latach 2011-2014 - dane zbiorcze

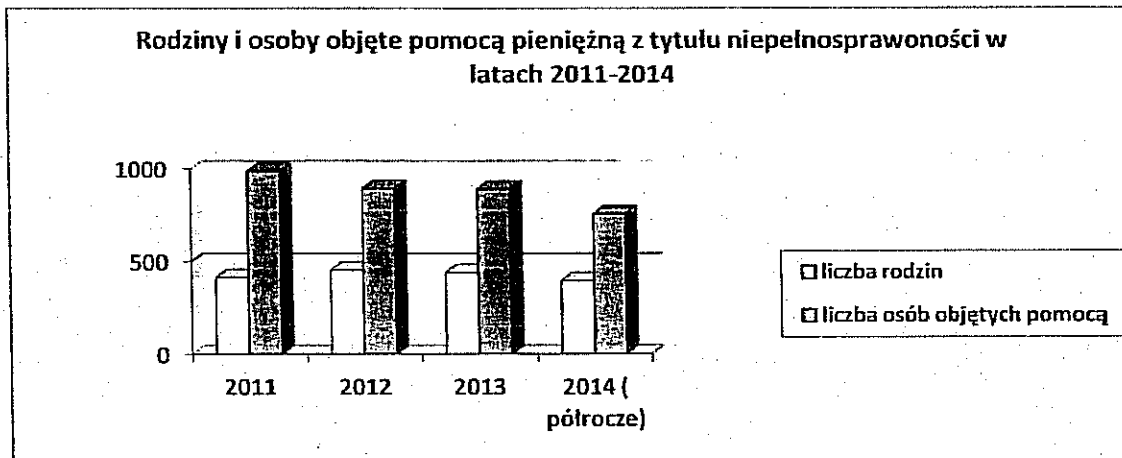
Powód trudnej sytuacji życiowej	2011		2012		2013		2014 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą
Ubóstwo	1012	3219	1205	3607	1159	3423	964	2962
Sieroctwo	0	0	1	3	2	2	1	4
Bezdomność	30	47	26	42	11	15	6	10
Bezrobocie	959	3251	1046	3412	1073	3464	813	2647
Niepełnosprawność	414	989	454	896	440	893	396	759
Długotrwała lub ciężka choroba	680	1878	690	1647	711	1694	597	1366
Przemoc w rodzinie	48	164	64	212	78	227	49	128
Potrzeba ochrona ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	254	1455	279	1498	317	1654	246	1294
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	407	1370	449	1489	269	926	207	698
Trudność w integracji cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudność w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	11	11	17	19	12	16	6	13
Alkoholizm lub narkomania	200	639	141	484	146	289	126	300
Zdarzenia losowe lub sytuacje kryzysowe	19	52	12	34	8	18	4	13
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

Należy zaznaczyć, iż najbardziej istotnym i powszechnym powodem przyznawania pomocy pieniężnej jest ubóstwo. Osób ubiegających się o pomoc z tego tytułu jest najwięcej. Kolejnym problemem, z jakim borykają się mieszkańcy Powiatu Pułtuskiego, i na mocy którego otrzymują pomoc pieniężną, jest bezrobocie – liczba pomocy w tym zakresie stopniowo wzrastała na przestrzeni lat. Niepełnosprawność stanowi również jeden z głównych problemów trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Powiatu Pułtuskiego.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin objętych pomocą gmin z powodu niepełnosprawności w latach 2011-2014.

Wykres nr 21.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułuskiego

Przedstawione dane wskazują, że pomoc pieniężna osobom niepełnosprawnym przez OPS-y świadczona jest na szeroką skalę, w sytuacji gdy system pomocy społecznej państwa ma zadanie wspierania osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich potrzeb życiowych. Z przedstawionych danych wynika, że pomoc pieniężna świadczona na rzecz osób niepełnosprawnych wzrasta z roku na rok. Tylko w I połowie 2014 roku zostały przyznane świadczenia pieniężne aż 396 rodzinom z tytułu niepełnosprawności. W poprzednich latach zbliżona liczba rodzin korzystała ze świadczeń na przestrzeni całego roku.

Tabela nr 30. Liczba przyznanych dodatków do świadczeń rodzinnych w latach 2011-2014

Lata	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Dodatki z tytułu:				
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2 469	2 380	2 418	1 237

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułuskiego

Jednym z dodatków do świadczeń rodzinnych na rzecz osób niepełnosprawnych jest dodatek do kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Liczba przyznanych dodatków rośnie sukcesywnie od 2012 r.

Ośrodki Pomocy Społecznej prowadzą również świetlice środowiskowe. Świetlica środowiskowa to ośrodek użyteczności publicznej, najczęściej działający na zasadzie wolontariatu, wspierający lokalną społeczność w procesie wychowywania dzieci i młodzieży. Działania świetlic środowiskowych najczęściej ukierunkowane są na dzieci i młodzież wywodzące się z rodzin patologicznych lub mających trudną sytuację materialną.

Na terenie Powiatu Pultuskiego funkcjonuje 8 świetlic środowiskowych: w gminie Zatory (1), w gminie Pultusk (2) i w Gminie Obryte (5).

Działalność powyższych świetlic środowiskowych opiera się na następujących zajęciach:

- *zajęcia plastyczne (rysowanie, malowanie),*
- *zajęcia komputerowe (nauka korzystania z internetu, gry edukacyjne, pisanie przy pomocy programów komputerowych),*
- *zajęcia sportowe (siłowania, tenis stołowy, bilard),*
- *zajęcia edukacyjne (pomoc w odrabianiu lekcji), zajęcia reedukacyjne i logopedyczne,*
- *zajęcia artystyczne,*
- *zajęcia taneczne (nauka tańca),*
- *nauka śpiewu,*
- *zajęcia kulinarne,*
- *udział w imprezach okolicznościowych.*

Projekty realizowane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Pultuskiego w latach 2011-2014

Lp.	Nazwa projektu / czas realizacji	Grupa docelowa / cel główny	Formy wsparcia
Winnica	Nasza aktywność w drodze do sukcesu” (2009-2014)	Osoby bezrobotne lub nieaktywne zawodowo w wieku aktywności zawodowej korzystające ze świadczeń pomocy społecznej; osoby niepełnosprawne.	poradnictwo zawodowe/doradztwo. kursy zawodowe/ szkolenia, praca socjalna, działania o charakterze środowiskowym, wsparcie finansowe
Zatory	„Aktywnie przeciw wykluczeniu” (2008-2014)	Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: mężczyźni i kobiety w wieku aktywności zawodowej, osoby niepełnosprawne, bezrobotne, nieaktywne zawodowo, zatrudnione. Cel projektu: wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym od reintegracji społecznej.	1. Aktywizacja: zawodowa, edukacyjna, społeczna, zdrowotna. 2. Działania środowiskowe (wyjazdy do teatru, spotkania integracyjne, pobyty terapeutyczno-usprawniające dla osób niepełnosprawnych).

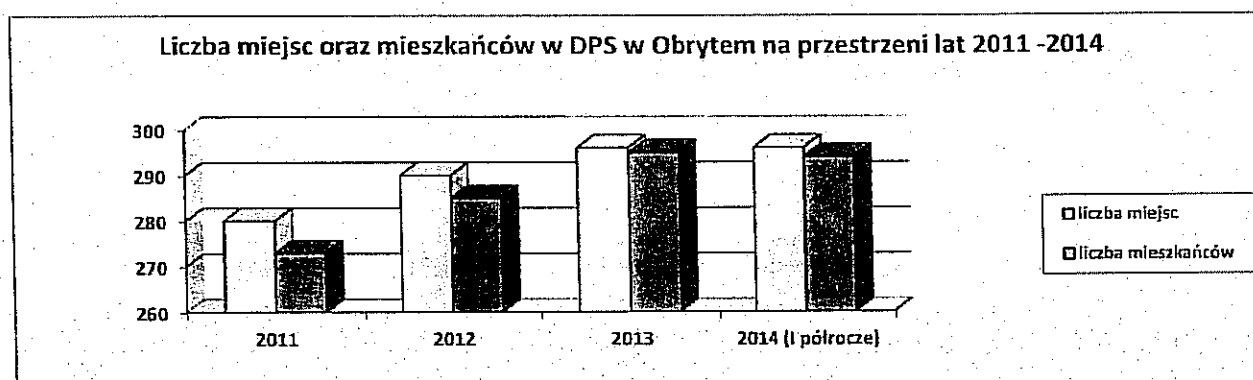
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pultuskiego.

Domy Pomocy Społecznej

Na terenie powiatu pultuskiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej. DPS w Obrytem dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz DPS w Ołdakach przeznaczony dla osób niepełnosprawnych intelektualnie z oddziałem dla osób przewlekle psychicznie chorych.

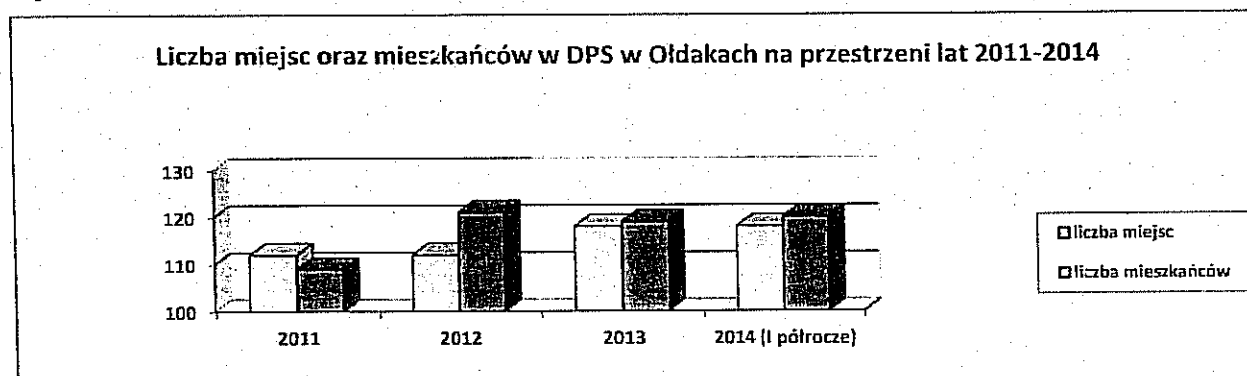
Poniższe wykresy przedstawiają liczbę miejsc oraz mieszkańców poszczególnych domów w latach 2011-2014.

Wykres nr 22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pultuskiego

Wykres nr 23.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pultuskiego

Przedstawione wykresy bardzo wyraźnie obrazują coroczny wzrost liczby mieszkańców w obydwu domach. Wśród mieszkańców DPS zarówno w Obrytem jak i w Ołdakach dominującą płeć stanowią mężczyźni. Kobiety to zaledwie 10% w DPS w Ołdakach i 36% w Obrytem. Struktura wiekowa mieszkańców DPS zarówno w Obrytem jak i w Ołdakach przedstawia się podobnie. Przeważająca liczba mieszkańców domu w Obrytem (ponad 51%) jest w wieku produkcyjnym tj. od 41 roku życia do 60 roku życia, natomiast w Ołdakach 42% stanowią osoby

w tym wieku. W Domach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Pułtuskiego dominuje społeczeństwo starzejące się.

Mieszkańcy domów mają możliwość czynnego uczestnictwa w terapiach zajęciowych. Jest to aktywna forma spędzania czasu. Poniżej wymienione zostały rodzaje terapii zarówno oferowane przez DPS w Obrytem jak i DPS w Ołdakach:

Rodzaje terapii zajęciowej w DPS w Obrytem	Rodzaje terapii zajęciowej w DPS w Ołdakach
<ul style="list-style-type: none"> • <i>terapia krawiectwo,</i> • <i>terapia cukiernictwo,</i> • <i>terapia hafciarstwo,</i> • <i>terapia gobeliniarstwo,</i> • <i>terapia tkactwo,</i> • <i>terapia sztuki użytkowej,</i> • <i>terapia malarstwo,</i> • <i>terapia plastyczna,</i> • <i>terapia zdobnictwo o dekoratorstwo,</i> • <i>muzykoterapia,</i> • <i>agroterapia.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>terapia plastyczna,</i> • <i>terapia stolarsko-ślusarska,</i> • <i>terapia kulinarna,</i> • <i>terapia ruchem,</i> • <i>terapia muzyczna.</i>

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Obrytem i DPS w Ołdakach.

W domach pomocy społecznej zarówno opiekunowie jak i terapeuci zajęciowi dążą do rozwijania wśród mieszkańców umiejętności niezbędnych do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. Motywują do aktywności, uczą samoobsługi. Poprzez specjalne treningi pokazują jak istotne jest utrzymanie kontaktów w grupie. Współpracują również z rodzinami mieszkańców, pomagają im w załatwianiu spraw urzędowych oraz uczą racjonalnego planowania budżetu.

Mieszkańcy DPS mają możliwość spędzania czasu wolnego w następujący sposób: udział w terapii zajęciowej, spacer, spotkania przy grillu, wspólne gotowanie, zabawy taneczne, imprezy okazjonalne: kulig, andrzejki, mikołajki, tłusty czwartek, itp., usługi biblioteczne, udział w nabożeństwach, zawody sportowe i integracyjne, wycieczki krajoznawcze, turnusy rehabilitacyjne, wystawy, występy artystyczne.

Z informacji uzyskanych z domów pomocy społecznej wynika, że zgodnie z założeniami i standardami, jakie powinien posiadać każdy dom pomocy społecznej, stwierdza się, że DPS w Ołdakach dostosowany jest do wszystkich potrzeb osób niepełnosprawnych. Natomiast w DPS w Obrytem wymaga naprawy instalacji przeciwpożarowej, remontu łazienek w celu zapewnienia niezbędnego komfortu osobom niepełnosprawnym oraz dostosowania ich do indywidualnych schorzeń osób korzystających.

Domy pomocy społecznej mieszczące się na terenie Powiatu Pułtuskiego wyposażone są w samochody służące do przewozu mieszkańców.

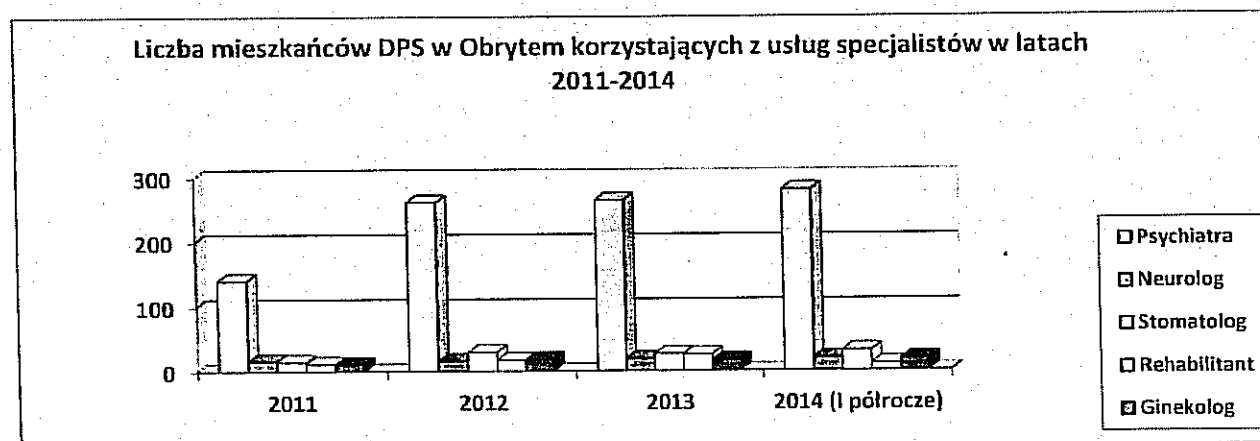
Tabela nr 31. Ilość samochodów służących do przewozu mieszkańców DPS w latach 2011-2014

	2011		2012		2013		2014 (I półrocze)	
DPS	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach
Ilość samochodów	4	2	3	2	4	2	3	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Obrytem i DPS w Ołdakach.

DPS w Obrytem dysponuje większą liczbą samochodów niż DPS w Ołdakach. Według stanu na 30.06.2014r. w DPS w Obrytem były 3 samochody, natomiast w DPS w Ołdakach 2. Jednak należy zaznaczyć, iż posiadana ilość samochodów w DPS w Obrytem jest nieadekwatna do potrzeb mieszkańców, są liczne wyjazdy związane z wizytami lekarskimi, odwiezieniem mieszkańca do szpitala, pojechaniem z mieszkańcem na zakupy. Poprzez natłok wymienionych wyżej spraw pracownicy DPS w Obrytem odczuwają potrzebę zwiększenia ilości samochodów służących do przewozu mieszkańców.

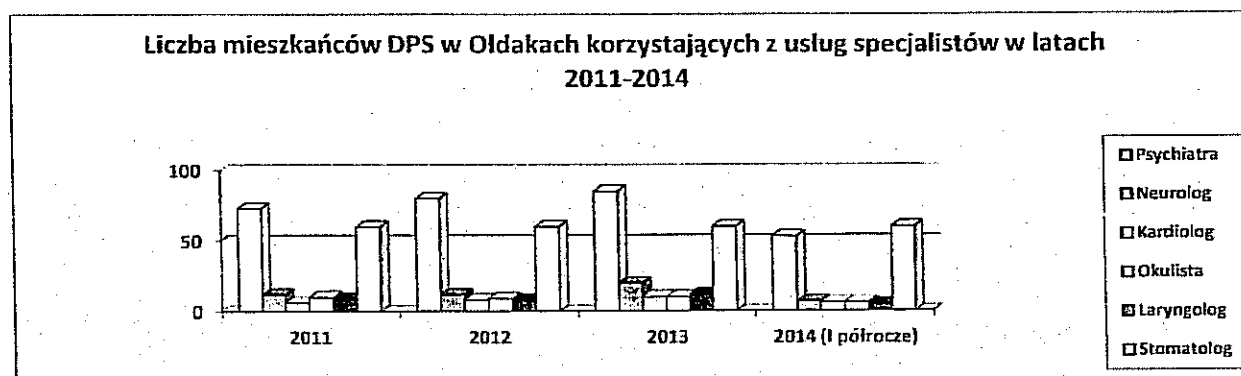
Mieszkańcy domów mogą korzystać z usług lekarzy specjalistów. Liczbę mieszkańców objętych pomocą specjalistyczną w badanych latach przedstawia poniższy wykres nr. 24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Obrytem i DPS w Ołdakach.

Przedstawiony wykres obrazuje, że mieszkańcy DPS w Obrytem najczęściej korzystają z usług lekarza psychiatry, stomatologa oraz rehabilitanta. Liczba osób, które skorzystały z porad na przestrzeni badanych lat systematycznie rośnie. Tylko w I połowie 2014 r z porad lekarza psychiatry skorzystało 280 mieszkańców.

Wykres nr 25.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Obrytem i DPS w Oldakach.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż w obydwu domach pomocy społecznej w latach 2011-2013 wzrosła liczba osób, które skorzystały z porad specjalistów medycznych. W I połowie 2014r. najwięcej mieszkańców DPS w Obrytem leczyło się psychiatrycznie, zaś w DPS w Oldakach – stomatologicznie. Zarówno zapotrzebowanie na lekarza psychiatrę jak i lekarza stomatologa wynika ze schorzeń jakie posiadają mieszkańcy DPS – są to osoby przewlekle psychicznie chore (DPS w Obrytem) oraz osoby upośledzone umysłowo i psychicznie chore (DPS w Oldakach).

Ze znaczących trudności w dostępie do specjalistycznej pomocy medycznej dla mieszkańców domu, DPS w Obrytem wskazał długie terminy oczekiwania na wizyty do lekarzy specjalistów, zaś Dom Pomocy Społecznej w Oldakach stwierdza, iż nie występują żadne trudnienia pod tym względem.

W domach pomocy społecznej jest zatrudnionych kilkaset pracowników zajmujących się opieką, pielęgnacją i terapią osób niepełnosprawnych, ale również sprawami organizacyjnymi, administracyjnymi, rehabilitacyjnymi i gospodarczymi.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusku

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusku jest jednostką o statusie dziennego ośrodka wsparcia przeznaczonego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Działa od 2008 r. Mieści się przy ul. I. Daszyńskiego 3 w Pułtusku.

ŚDS w Pułtusku na dzień 30.06.2014 r. dysponuje 30 miejscami. Wszystkie miejsca w ŚDS są zajęte. Ze względu na warunki lokalowe jakimi dysponuje ŚDS w Pułtusku nie ma możliwości zwiększenia liczby miejsc. Obiekt jakim dysponuje dom samopomocy jest nieadekwatny do potrzeb jego uczestników. Lokal jest wynajmowany, pomieszczenia ciasne. Wskazane byłoby powiększenie powierzchni użytkowej na prowadzenie terapii zajęciowych i treningów umiejętności.

ŚDS nie posiada samochodu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne z terenów wiejskich, które nie są w stanie samodzielnie poruszać się komunikacją autobusową, dowożone są w ramach porozumienia z Domem Pomocy Społecznej w Ołdakach (w ramach wynajmu).

Uczestnikami ŚDS są osoby z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Osoby te są w przedziale wiekowym od 19 do 49 roku życia.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtuskach prowadzi terapię zajęciową usprawniającą funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w codziennym życiu, taką jak:

- terapia majsterkowanie,
- terapia plastyczno-krawiecka,
- terapia kulturalno-oświatowa,
- terapia kulinarna,
- terapia komputerowa.

W ramach współpracy z PCPR w Pułtuskach uczestnicy ŚDS mają zapewnione poradnictwo psychologiczne i prawne. Z usług psychiatry i rehabilitanta korzystają we własnym zakresie.

W wolnych chwilach uczestnicy korzystają z następujących form spędzania czasu wolnego m.in: spacery, projekcje filmów edukacyjnych / rozrywkowych, internet, gry towarzyskie (warcaby, puzzle, itp.).

Zatrudniona w ŚDS w Pułtuskach kadra posiada wykształcenie niezbędne do pracy z osobami niepełnosprawnymi. Pracownicy uczestniczą zarówno w płatnych jak i bezpłatnych szkoleniach organizowanych przez jednostki szkolące.

II.7. Służba zdrowia na terenie Powiatu Pułtuskiego

Na terenie Powiatu Pułtuskiego działają następujące placówki realizujące zadania z zakresu opieki zdrowotnej, z których mogą korzystać osoby niepełnosprawne:

- 1) Przychodnia Rejonowa SPZOZ w Pułtuskach,
- 2) Centrum Medyczne „Gajda-Med” w Pułtuskach,
- 3) NZOZ „Nova-Med” w Pułtuskach,
- 4) NZOZ „Pod Różą” w Pułtuskach,
- 5) NZOZ „Krol-Med” w Pułtuskach,
- 6) NZOZ „Eskulap” w Pułtuskach,
- 7) NZOZ „Medica” w Pułtuskach,
- 8) NZOZ „Dar-Med” w Przewodowie Poduchownym,
- 9) NZOZ „Dar-Med” w Szyszkach,
- 10) NZOZ „Dar-Med” w Obrytem,
- 11) NZOZ „Eskulap” w Obrytem,

- 12) NZOZ „Eskulap” w Pokrzywnicy,
- 13) NZOZ „Eskulap” w Dzierżeniu,
- 14) NZOZ „Medical-West” w Świerczach,
- 15) NZOZ „Medical-West” w Strzegocinie –Poradnia Rehabilitacyjna,
- 16) NZOZ „Vita-Med” w Strzegocinie,
- 17) NZOZ „Dar-Med” w Winnicy,
- 18) Zespół Lekarza Rodzinnego „Agmed” w Górkach-Witowicach,
- 19) NZOZ „Meditel” w Zatorach,
- 20) Centrum Medyczne „Gajda-Med” w Zatorach –filia w Pniewie,
- 21) Szpital Powiatowy w Pułtusku Sp. z o.o.

Na terenie Powiatu Pułtuskiego funkcjonuje 20 aptek. Mieszkańcy powiatu, w tym osoby niepełnosprawne korzystają z pomocy Szpitala Powiatowego w Pułtusku w zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej (szczególnie lekarza rodzinnego i pielęgniarki) i środowiskowej (poprzez pomoc w ośrodkach zdrowia, przychodniach i środowiskach domowych),
- specjalistycznej opieki ambulatoryjnej poprzez konsultacje specjalistyczne w różnych zakresach,
- rehabilitacji, zabiegów,
- leczenia szpitalnego,
- ratownictwa medycznego,
- całodobowej opieki.

Zadania te realizowane są przy pomocy oddziałów:

- położniczo-ginekologicznego,
- chorób wewnętrznych,
- chorób wewnętrznych o profilu kardiologicznym,
- neonatologii,
- pediatrii,
- chirurgii ogólnej z pododdziałem chirurgii urazowo-ortopedycznej,
- intensywnej terapii,
- izby przyjęć,
- bloku operacyjnego,
- pogotowia ratunkowego.

Tabela nr 32: Opieka stacjonarna – łóżka ogółem w latach 2011-2014

Lata	2011	2012	2013	2014 (I półrocze)
Lóżka				
Ogółem	I-III – 139 IV-XII -173	172	172	172

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Szpitala Powiatowego w Pułtusku.

Szpital Powiatowy w Pułtuskach według stanu na 30.06.2014 r. dysponuje 172 łózkami.

Z danych uzyskanych ze Szpitala Powiatowego w Pułtuskach wynika, że najwięcej specjalistów zatrudnionych w szpitalu jest z dziedziny chirurgii – 6 lekarzy, zaś na drugiej pozycji są specjaliści ginekolodzy – 5 lekarzy według stanu na 30.06.2014r.

W szpitalu największe zapotrzebowanie według czasu oczekiwania jest na porady kardiologiczne, endokrynologiczne, alergologiczne oraz diabetologiczne. Wynika to z faktu niewystarczającego kontraktu z NFZ na usługi medyczne. Najwięcej pacjentów przyjęła: poradnia ortopedyczna, otolaryngologiczna oraz położniczo-ginekologiczna.

W szpitalu działa jedna poradnia rehabilitacyjna. Jej możliwości są ograniczone kontraktem oraz powierzchnią. Budynki szpitala i Poradni są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W Powiecie Pułtuskim dokładnie w Pułtuskach przy ul. R. Traugutta 23 – funkcjonuje Zespół Przychodni Specjalistycznych AL-MED, w którym mieszczą się: Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia (PTU) oraz Poradnia Zdrowia Psychicznego (PZP). Z danych uzyskanych z Zespołu Przychodni Specjalistycznych AL-MED w Pułtuskach wynika, że występuje zwiększone zapotrzebowanie na poradnictwo specjalistyczne w dziedzinie psychiatrii – dane o osobach korzystających z Poradni Zdrowia Psychicznego w latach 2011-2013 mają tendencję wzrostową. Znaczący udział osób korzystających z ww. Poradni mają kobiety – to one dominują w zestawieniu liczbowym pacjentów Poradni Zdrowia Psychicznego. Natomiast liczba mężczyzn jest większa jeśli chodzi o korzystanie z porad w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.

II.8. Organizacje pozarządowe

Znaczącą rolę we wsparciu osób niepełnosprawnych pełnią organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe prowadzące statutową działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Działalność organizacji pozarządowych stanowi bardzo cenny element uzupełniający i wspierający wszelkie działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych. Dla samorządu terytorialnego sektor pozarządowy jest partnerem co najmniej w trzech płaszczyznach:

1. reprezentuje społeczność lokalną, wyraża jej potrzeby i oczekiwania,
2. świadczy pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej,
3. wprowadza nowe, często alternatywne sposoby działania.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, iż działalność organizacji pozarządowych winna być wspierana, integrowana i koordynowana. Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje 75 organizacji pozarządowych, w tym około 11 dla osób niepełnosprawnych.

II.9. Analiza danych zawartych w ankiecie dotyczącej osób niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach przeprowadziło wśród osób z niepełnosprawnością i ich rodzin ankietę, której celem było zdefiniowanie istniejących barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w życiu codziennym.

Badanie zostało przeprowadzone od sierpnia 2014 r. do września 2014 r. Pozwoliło na ocenę między innymi dostępności do usług: komunikacyjnych, medycznych, opiekuńczych, obiektów użyteczności publicznej i innych. Ponadto każda osoba mogła wnieść własne propozycje dotyczące zmian dostosowania powiatu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Przeprowadzona ankieta zobrazowała problemy, z jakimi zmagają się na co dzień osoby niepełnosprawne na terenie powiatu pułtuskiego.

W ankiecie wzięły udział osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunowie, łącznie 100 osób, z tego 53% stanowiły kobiety, natomiast 47% mężczyźni. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-65 lat, drugą co do wielkości grupą były osoby 25-45 lat.

Badane osoby niepełnosprawne w większości posiadały umiarkowany stopień niepełnosprawności (50% odpowiedzi); liczba ankietowanych legitymujących się znacznym stopniem niepełnosprawności wyniosła 33%, natomiast lekkim stopniem niepełnosprawności – 17%.

Zdecydowana większość, bo aż 83% ankietowanych nie pracuje zawodowo, z czego 73% nie jest w ogóle zainteresowanych podjęciem pracy. Natomiast 27% to osoby zainteresowane pracą biurową lub lekką pracą fizyczną.

Z danych ankietowych wynika również, że zainteresowanie włączeniem się w życie miasta, wstąpienie do stowarzyszeń czy korzystanie z kursów i szkoleń realizowanych z EFS przez PCPR jest bardzo znikome. Część ankietowanych (45%) nie chce się w ogóle angażować w jakiegokolwiek działania.

Głównym celem przeprowadzonego badania było między innymi zdefiniowanie poziomu zadowolenia z życia niepełnosprawnych mieszkańców powiatu pułtuskiego. Badano jakie utrudnienia komunikacyjne są najbardziej uciążliwe dla osób niepełnosprawnych oraz jak wygląda dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb tych osób.

Wielu ankietowanych bardzo krytycznie ocenia brak podjazdów w wielu instytucjach, małą ilość miejsc parkingowych, nieprzystosowanie przejść dla pieszych, chodników i ulic oraz brak poręczy przy schodach czy wind. Spośród obiektów użyteczności publicznej, najwyżej pod

względem przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych oceniono placówki handlowe oraz banki. Najgorzej pod tym względem wygląda dostęp do lokali mieszkalnych. Względnie dobrze oceniono placówki służby zdrowia.

Spośród osób i instytucji, od których osoby niepełnosprawne otrzymują pomoc, najwyżej została oceniona własna rodzina (średnio 3,54 w skali od 1 do 4). Na drugim miejscu znajdują się: Urząd Miasta, Gminy, Starostwo Powiatowe i jednostki organizacyjne Powiatu (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowy Urząd Pracy) – średnio 3,01.

Oceniając dostęp do publicznej służby zdrowia ankietowani wskazali na duży problem jakim jest bardzo długi czas oczekiwania na wizytę do specjalisty.

Bardzo słabo przedstawia się również dostęp do informacji dotyczących osób niepełnosprawnych. 72% ankietowanych przyznaje, że nie zna uprawnień i przywilejów jakie im przysługują.

Najczęściej wymieniane problemy to: brak odpowiednich ofert pracy, bezrobocie i kosztowne leczenie.

III. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- siły – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabości – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację

celów.

Założeniem analizy SWOT jest ustalenie wewnętrznego potencjału Powiatu w oparciu o słabe i mocne strony, a także zidentyfikowanie czynników zewnętrznych, niezależnych od Powiatu, a mogących mieć korzystny lub niekorzystny wpływ na podejmowane działania. Ostatecznie wybory dokonane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę pozwolą na wykorzystanie mocnych stron i szans w celu eliminowania słabych stron i ewentualnych zagrożeń. Przeprowadzona analiza pozwoliła na opracowanie właściwej strategii i przygotowanie konkretnych programów, a w efekcie wynikających z nich planów działań. Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii osób niepełnosprawnych.

III. 1. Problemy społeczne osób niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wykwalifikowana kadra systemu pomocy społecznej na terenie Powiatu Pułtuskiego. - funkcjonowanie na terenie powiatu dwóch domów pomocy społecznej. - funkcjonowanie na terenie powiatu Środowiskowego Domu Samopomocy. - funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. - postępująca likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych na terenie Powiatu Pułtuskiego (w ramach programu PFRON „Wyrównywanie różnic między regionami II”) - prowadzenie szeregu działań z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych poprzez realizację projektów finansowanych z Unii Europejskiej. - zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych przez OPS-y. - organizowanie dni twórczości osób niepełnosprawnych, wystaw, aukcji przez PCPR w Pułtusku. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez zlecenie zadań wynikających z przepisów dotyczących ulg i uprawnień dla osób niepełnosprawnych (w ramach Programu Współpracy Powiatu Pułtuskiego z organizacjami pozarządowymi). - niski udział osób niepełnosprawnych na rynku pracy. - niewystarczająca liczba miejsc w DPS oraz ŚDS. - nieadekwatna do potrzeb baza lokalowa ŚDS. - brak psychologów w DPS i ŚDS. - brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób psychicznie chorych oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej. - brak zakładu pracy chronionej, zakładu aktywności zawodowej w Powiecie Pułtuskim. - ograniczona liczba ofert i miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Pułtuskiego. - niedostateczna dostępność i jakość usług z zakresu opieki medycznej i rehabilitacji. - brak środków finansowych na zatrudnienie opiekunów środowiskowych (w tym posiadających uprawnienia do świadczenia usług opiekuńczych specjalistycznych). - nieadekwatna do potrzeb liczba osób świadczących poradnictwo specjalistyczne (psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta rodzinny, doradca zawodowy, psychiatrią dziecięcy) oraz niewystarczający czas pracy zatrudnionych już specjalistów. - brak tłumaczy języka migowego zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego. - brak informatora na temat ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym. - stworzonego przez PCPR w Pułtusku. - niedostosowanie stron internetowych jednostek pomocy społecznej do rodzaju schorzeń osób niepełnosprawnych. - bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej i bariery urbanistyczne. - bariery komunikacyjne w środkach publicznych przejazdu. - brak wyposażeń sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych. - niewystarczająca ilość środków transportowych na rzecz osób niepełnosprawnych w DPS. - brak środków transportu w ŚDS. - brak asystentów osób niepełnosprawnych. - słaby rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - coraz wyższe standardy pomocy społecznej, - możliwość doskonalenia zawodowego i szkolenia kadry pomocy społecznej w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym w ramach funduszy UE, - realizacja projektów unijnych mających na celu wsparcie społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych, - realizacja programów powiatowych takich jak: Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, - możliwość współpracy między jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych, - możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy UE i innych źródeł zewnętrznych na utworzenie nowych i wyposażenie istniejących terapii zajęciowych, - zwiększający się dostęp do informacji poprzez rozbudowę bezpłatnej sieci internetowej, - wzrastająca akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób niepełnosprawnych, - wzrost zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi, - wydłużający się termin oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne i porady medyczne dla osób niepełnosprawnych, - obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, - emigracja zarobkowa ludności niepełnosprawnej, - mała liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, - niewystarczające środki finansowe z PFRON, - nieumiejętność korzystania z ulg i uprawnień przez osoby niepełnosprawne, - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, - niski poziom wykształcenia utrudniający podjęcie pracy, - niska samoocena osób niepełnosprawnych.

IV. CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE I ZADANIA STRATEGICZNE

IV. 1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	1.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach będących siedzibami placówek pomocy społecznej	Samorząd gminny i powiatowy	- Liczba placówek pomocy społecznej, które zlikwidowały bariery architektoniczne w danym roku kalendarzowym	Fundusze unijne, PFRON, środki własne samorządu gminnego i powiatowego
		2.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w zakupie przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego	Samorząd powiatowy, PCPR	- Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		3.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	Samorząd powiatowy, PCPR	- Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		4.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w korzystaniu z programu „Aktywny samorząd”	Samorząd powiatowy, PCPR	- Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		5.	Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz promocja ich twórczości poprzez organizowanie wystaw i prezentację dzieł	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, PCPR, SDS	- Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych oraz kampanii społecznych. - Liczba zorganizowanych wystaw	Fundusze unijne, PFRON, środki własne samorządu gminnego i powiatowego
		6.	Pokonywanie barier transportowych dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, SDS	- Liczba nowo zakupionych samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych	PFRON, środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne

Zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego dotyczącego możliwości wsparcia dla osób niepełnosprawnych	7.	Rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych	PCPR, OPS, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba pozyskanych wolontariuszy, - Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem wolontariatu 	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, środki własne organizacji pozarządowych
	8.	Utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej	Samorząd powiatowy	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczestników WTZ 	środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne, PFRON
	9.	Stworzenie informatora dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny, PCPR, OPS	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba stworzonych informatorów 	środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne
	10	Dostosowanie stron internetowych jednostek pomocy społecznej do rodzaju schorzeń osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba dostosowanych stron internetowych w danym roku kalendarzowym 	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne
	11.	Zwiększenie zatrudnienia specjalistycznej kadry do pracy z osobami niepełnosprawnymi, w tym zatrudnienie tłumacza języka migowego	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, ŚDS, PCPR, OPS, PUP	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba nowo zatrudnionych specjalistów 	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne
Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych	12.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	Samorząd gminny i powiatowy	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w kursach, szkoleniach 	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
	13.	Organizowanie targów pracy dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz pracodawców	Samorząd powiatowy, PUP, OHP, lokalni przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zorganizowanych targów 	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne
	14.	Utworzenie zakładu pracy chronionej	Lokalni przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba miejsc pracy w ZPCH 	Środki własne przedsiębiorców, PFRON
	15.	Utworzenie zakładu aktywności zawodowej	Lokalni przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba miejsc pracy w ZAZ 	Środki własne przedsiębiorców, PFRON
Poprawa stanu zdrowia osób niepełnosprawnych	16.	Stworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych	Placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z wypożyczalni 	Środki własne organizacji pozarządowych, NFZ

							Środki własne samorządu gminnego, środki własne organizacji pozarządowych
17.	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne	Samorząd gminny, OPS, organizacje pozarządowe	- Liczba nowo zatrudnionych opiekunów środowiskowych	Środki własne samorządu gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne			
18.	Zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych	Samorząd gminny, OPS	- Liczba nowo zatrudnionych asystentów osób niepełnosprawnych	Środki własne samorządu powiatowego, środki zewnętrzne			
19.	Utworzenie ŚDS typu A	Samorząd powiatowy	- Liczba nowo przyjętych uczestników	Środki własne samorządu powiatowego, środki zewnętrzne			
20.	Utworzenie DPS dla osób przewlekłe psychicznie chorych	Samorząd powiatowy	- Liczba nowo przyjętych mieszkańców	Środki własne samorządu powiatowego, środki zewnętrzne			
21.	Zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe	- Liczba organizacji pozarządowych wykonujących zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne, środki własne organizacji pozarządowych			
	Współpraca jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych						

V. PRIORYTETOWE ZADANIA STRATEGICZNE

V. 1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny		Zadania strategiczne									
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych		Lp.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Cele operacyjne Zwiększenie uczesnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym		1.									
		2.									
		3.									
		4.									
		5.									
		6.									
		7.									
		8.									
		9.									
		10.									
		Zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego dotyczącego możliwości wsparcia dla osób niepełnosprawnych		11.							
12.											
13.											
14.											
15.											
Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych		16.									
		17.									
		18.									
Poprawa stanu zdrowia osób niepełnosprawnych		19.									
		20.									
Współpraca jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych		21.									

V.2. Tabele monitoringu

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Wskaźnik monitorujący	Założenia/ rezultaty	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	1.	Liczba placówek pomocy społecznej, które zlikwidowały bariery architektoniczne w danym roku kalendarzowym	Z	0	0	1	1	1	1	1	1		
		2.	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	R	135	135	140	140	145	145	145	150	150	
		3.	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	Z	15	15	20	20	20	20	20	20	25	
		4.	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	R	45	45	48	48	48	48	50	50	50	
		5.	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych oraz kampanii społecznych	Z	3	3	3	4	4	4	4	4	4	
			Liczba zorganizowanych wystaw	R	1	1	1	0	0	1	0	0	1	
			Liczba nowo zakupionych samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych	Z	2	1	1	1	0	0	0	0	1	
			Liczba pozyskanych wolontariuszy	R	5	5	10	10	10	10	12	12	12	15
			Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem wolontariatu	Z	10	10	20	20	20	20	24	24	24	30
			Liczba uczestników WTZ	R	0	0	0	0	0	0	0	15	20	20
			Liczba stworzonych informatorów	Z	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2
		Zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego dotyczącego możliwości wsparcia dla osób niepełnosprawnych		9.	Liczba dostosowanych stron internetowych w danym roku kalendarzowym	R	0	0	3	3	3	4	4	4
	10.		Liczba nowo zatrudnionych specjalistów	Z	0	1	1	1	1	2	2	2		
Zwiększenie zatrudnienia osób		12.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w kursach,	Z	15	20	20	20	25	25	35	35		

VI. FINANSOWANIE POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PUŁTUSKIM NA LATA 2015-2022

Z uwagi na długofalowość realizacji niniejszego dokumentu oraz różnorodność jednostek i organizacji realizujących zadania strategiczne, środki finansowe na realizację tych zadań będą pochodzić z:

- 1) budżetu Powiatu Pułtuskiego, w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu,
- 2) budżetu gmin z terenu Powiatu Pułtuskiego,
- 3) dotacji budżetu Państwa na realizację zadań własnych i zleconych,
- 4) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 5) funduszy europejskich,
- 6) środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych.

Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań strategicznych będą podejmowały starania umożliwiające pozyskiwanie środków zewnętrznych, środków finansowych na rozwój polityki społecznej w Powiecie Pułtuskim oraz nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

VII. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych określa kierunkowy plan działania na lata 2014 – 2020. Realizacja tego programu przyniesie korzyści nie tylko osobom niepełnosprawnym, ale całej społeczności Powiatu Pułtuskiego. Gwarantem sukcesu powinna być zasada, że wszystkie działania będą podejmowane na zasadzie dialogu i współpracy z organizacjami reprezentującymi osoby niepełnosprawne. Przedstawione cele i zadania strategiczne poparte są wnikliwą analizą potrzeb osób niepełnosprawnych.

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim na lata 2015–2022 ma na celu zapewnienie szerokiego wsparcia i pomocy osobom niepełnosprawnym. W związku z tym, będzie monitorowana corocznie na podstawie załączonych do programu tabel monitorujących będących wyznacznikiem opracowania sprawozdań rocznych.

Sprawozdanie powstanie we współpracy ze wszystkimi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację zadań strategicznych. PCPR w Pułtusk w I kwartale każdego roku będzie występować do poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za wykonywanie zadań strategicznych o dane za poprzedni rok niezbędne do zmonitorowania osiągniętych wskaźników.

Spis tabel:

- Tabela nr 1.** Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Tabela nr 2.** Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2011-2014
- Tabela nr 3.** Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r.ż. w latach 2011-2014:
- Tabela nr 4.** Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Tabela nr 5.** Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014
- Tabela nr 6.** Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Tabela nr 7.** Liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Tabela nr 8.** Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2011-2014 –osoby przed 16 rokiem życia
- Tabela nr 9.** Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2011-2014 –osoby po 16 roku życia
- Tabela nr 10.** Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością wg najnowszych orzeczeń w latach 2011-2014
- Tabela nr 11.** Liczba wydanych orzeczeń i opinii psychologiczno-pedagogicznych w latach 2011-2014
- Tabela nr 12.** Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku na przestrzeni lat 2011-2014
- Tabela nr 13.** Liczba uczniów SOSW w Pułtusku w latach 2011-2014
- Tabela nr 14.** Liczba uczniów SOSW w Pułtusku z podziałem na płeć w latach 2011-2014
- Tabela nr 15.** Osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 r.ż. według wykształcenia w latach 2011-2014
- Tabela nr 16.** Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych wg płci w latach 2011-2014
- Tabela nr 17.** Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych z podziałem na posiadany stopień niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Tabela nr 18.** Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według posiadanego wykształcenia w latach 2011-2014
- Tabela nr 19.** Liczba osób, które skorzystały z instrumentów oraz usług rynku pracy w latach 2011-2014
- Tabela nr 20.** Ilość osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w latach 2011-2014
- Tabela nr 21.** Ilość utworzonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014
- Tabela nr 22.** Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2011-2014
- Tabela nr 23.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych w latach 2011-2014
- Tabela nr 24.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych do likwidacji barier w latach 2011-2014
- Tabela nr 25.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny samorząd” w 2012r
- Tabela nr 26.** Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd” w latach 2013-2014
- Tabela nr 27.** Projekty realizowane przez PCPR w Pułtusku w latach 2011-2014
- Tabela nr 28.** Liczba przyznanych zasiłków (celowych, okresowych i stałych) w latach 2011-2014
- Tabela nr 29.** Powody przyznania pomocy pieniężnej przez gminy w latach 2011-2014 - dane zbiorcze
- Tabela nr 30.** Liczba przyznanych dodatków do świadczeń rodzinnych w latach 2011-2014
- Tabela nr 31.** Ilość samochodów służących do przewozu mieszkańców DPS w latach 2011-2014
- Tabela nr 32.** Opieka stacjonarna – łóżka ogółem w latach 2011-2014

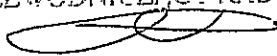
Spis wykresów:

- Wykres nr 1. Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2011 – 2014
- Wykres nr 2. Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2011-2014
- Wykres nr 3. Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r.ż. w latach 2011-2014:
- Wykres nr 4. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Wykres nr 5. Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2011-2014
- Wykres nr 6. Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Wykres nr 7. Niepełnosprawni w wieku 16 lat i więcej według stopnia niepełnosprawności
- Wykres nr 8. Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2011 – 2014 (I półrocze)
- Wykres nr 9. Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do 16 roku życia wg najczęściej występujących przyczyn niepełnosprawności
- Wykres nr 10. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg najczęściej występującej przyczyny niepełnosprawności w latach 2011 – 2014
- Wykres nr 11. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością w wieku 16 lat i więcej w latach 2011 – 2014
- Wykres nr 12. Liczba wydanych orzeczeń i opinii w latach 2011 – 2014 (I półrocze)
- Wykres nr 13. Liczba osób korzystających z poradnictwa w latach 2011 – 2014 (I półrocze)
- Wykres nr 14. Liczba osób korzystających z terapii w latach 2011 – 2014
- Wykres nr 15. Liczba uczniów SOSW z podziałem na płeć w latach 2011-2014
- Wykres nr 16. Osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 r.ż. według wykształcenia
- Wykres nr 17. Osoby niepełnosprawne bezrobotne według wykształcenia w latach 2011-2014 (I półrocze)
- Wykres nr 18. Liczba osób niepełnosprawnych i ich opiekunów korzystających z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych w latach 2011 – 2014
- Wykres nr 19. Kwoty środków PFRON wydatkowane na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.
- Wykres nr 20. Liczba przyznanych zasiłków w latach 2011 - 2014
- Wykres nr 21. Rodziny i osoby objęte pomocą pieniężną z tytułu niepełnosprawności w latach 2011-2014
- Wykres nr 22. Liczbę miejsc oraz mieszkańców w DPS w Obrytem na przestrzeni lat 2011 - 2014
- Wykres nr 23. Liczbę miejsc oraz mieszkańców w DPS w Ołdakach na przestrzeni lat 2011 - 2014
- Wykres nr 24. Liczba mieszkańców DPS w Obrytem korzystających z usług specjalistów w latach 2011 – 2014
- Wykres nr 25. Liczba mieszkańców DPS w Ołdakach korzystających z usług specjalistów w latach 2011 – 2014

Spis rysunków:

- Rysunek nr 1. Mapa Powiatu Pułtuskiego.....9

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Wiesław Cienkowski